LIETUVIŲ DIENOS

LIETUVĖ MOTINA

K. Daugelos foto

THE LITHUANIAN DAYS

APRIL, 1950

1950 M. BALANDŽIO MĖN.

1950 M. BALANDZIO MEN. APRIL, 1950
Nr. 4, I metai Vol. 1, No. 4

TURINYS

CONTENTS

K. Mockus, RUOŠIANTIS LIETUVOS ATSTATYMUI ... 3
LIETUVYBĖ AMERIKOJE NENUSTOJO GYVYBĖS, pasikalbėjimas su prof. M. Biržiška ... 5
A. D., KARAS TIK UŽ 10 METŲ ... 6
D., PARTIZANŲ LAIKRAŠČIAI LIETUVOJE ... 8
J. R., ČIURLIONIO ANSAMBLIS ATSIKŪRĖ ... 9
UPĖS BĖGS, Lietuvos partizanų daina ... 8
KO AUSTRALIJOS LIETUVIAI PAGEIDAUJA IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ, kun. J. Tamulis apie Australijos lietuvių nuotaikas ... 10
VENECUELOS LIETUVIAI ... 12
J. Pabedinskas, SU 2.000 ISPANIUKŲ ... 13
Bal. Brazdžionis, GYVĖJA ŠKOTIJOS LIETUVIŲ VEIKLA ... 14
V. Seirijis, PHILADELPHIJOS VYČIŲ PARODA ... 15
SMAGI IŠVYKA ... 16
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI ... 17
GENOCIDE IN LITHUANIA ... 18
THE AMERICAN PLANE AND THE SOVIET PROTEST ... 19
KRYŽIAI, a fragment of novel by V. Ramonas ... 20
BEHIND THE IRON CURTAIN ... 21

Juozas VITĖNAS ... Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Vladas BAKŪNAS ... Redaktorius / Editor
Milton C. STARK ... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
Povilas PUZINAS ... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS ... Administratorius / Business Manager

Redakcijos atstovai / Assistant Editors — V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarely those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"
"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 30 ct. Single Copy - 30c

PRENUMERATA metams — $3.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00.
SUBSCRIPTION $3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00.

Application for entry as second class matter is pending

GARBES LEIDEJAI

Asmenys, paskyrę laikraščio naudai nemažiau 100 dol., laikomi GARBĖS LEIDĖJAIS.

Šio numerio Garbės Leidėju yra J. PADAUBIETIS, Los Angeles, Calif., paskyręs 100 dol.

Išėjusių numerių Garbės Leidėjai, paskyrę po 100 dol.:
EMILIJA ŠLIAKIENĖ, Los Angeles, Calif.,
ONA SAMSONAITĖ, Los Angeles, Calif.,
A. ir R. JANUŠAUSKAI, Los Angeles, Calif.,

GARBES PRENUMERATORIAI

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
J. ĄŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.
JOHN BARDY, Chicago, Ill.
VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y.
KUN. V. ČIŽAUSKAS, Los Angeles, Calif.
A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.
F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.
WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.
BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.
P. JANKIEWICZ, Huntington Park, Calif.
KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.
J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
FLORENCE KORSAK, Los Angeles, Calif.
ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
FRANK MASON, Montrose, Calif.
B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
PROF. K. PAKŠTAS, Pittsburgh, Pa.
KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
ALGIS REGIS, Los Angeles, Calif.
A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.
KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
KAZYS SUROMSKIS, Phoenix, Ariz.
D. TARVID, Altadena, Calif.
S. TIKNIS, Los Angeles, Calif.
JUOZAS URBONAS, Los Angeles, Calif.
P. ŽILINSKAS, Los Angeles, Calif.
F. ŽUKAUSKAS, Los Angeles, Calif.

TRŪKSTA "L.D." 1 NR.

Jau pritrūkome "Lietuvių Dienų" Nr. 1, ir todėl Gerb. Platintojus maloniai prašome galimai greičiau mus juos grąžinti, jei šio numerio būtų dar užsilikę.
Administracija

LIETUVIŲ
DIENOS

Čiurlionietės šoka blezdingėlę Chicagoje koncerto metu. / "Čiurlionis" dancers in Chicago. Pr. Urbučio foto

Ruosiantis Lietuvos Atstatymui

K. MOCKUS

Šiais metais sueina jau dešimtmetis nuo to laiko, kai smurtu paremta sovietinė santvarka buvo įvesta Lietuvoje, kai nustojo funkcionuoti joje normalus krašto gyvenimas.

Darydami visa, kas įmanoma šiandieninėse aplinkybėse kovos už krašto išvadavimą fronte, kartu turime ruoštis ir tam atvejui, kai reikės konkrečiai imtis krašto atvadavimo darbo. Nėra abejonės, kad pagrindinį vaidmenį krašto atvadavime atliks tie, kurie išsilaikys pačioje Tėvynėje. Jiems priklausys ir sprendžiamas žodis dėl tolimesnės ateities Tėvynėje. Tačiau emigracijoj esančiai tautos daliai taip pat tenka dideli uždaviniai. Šiaip ar taip, nežiūrint išsibarstymo ir patekimo daugeliu atveju į gana skurdžias aplinkybes, mes kvėpuojame laisvės oru ir galime daug ką padaryti. Šiuo metu pagrindiniu savo uždaviniu laikome pasaulio viešosios opinijos nuolatinį veikimą mūsų naudai. Tai labai svarbu ir tai turime daryti ir toliau. Turime sugebėti sukaupti lėšas tam svarbiam reikalui. Tačiau tai jokiu atveju neviskas. Kai ateis sprendžiamoji valanda, reikės galėti ne tik propaganda, bet ir realesne jėga paremti laisvės siekimus. Žlugus sovietinei okupacijai, dar iškils krašto laisvei panašūs pavojai, kaip jie iškilo 1918-1920 metais. Tat jau laikas konkrečiau rengtis, kad netektų tuščiomis rankomis vėl pradėti laisvės kovų.

Kai kalbame šiandien apie Nepriklausomybės atstatymą, dažnai gal per lengvai įsivaizduojame, kad turės atsistoti kažkas, jei ne tolygaus, tai bent panašaus, kaip turėjome prieš paskutinį kara. Žinoma, iš esmės šis manymas yra teisingas, tačiau kartu reikalingas žymių rezervų. Praeitis niekada negrįžta. Išgyventasis laikas palieka savo atspaudą. Kiekvienas naujas laikotarpis turi ir savo naujus reikalavimus. Ne tik mes, ne tik sovietų okupuota Europos dalis, bet ir laisvu gyvenimu tebegyvenanti Europos dalis išgyvena didžiulę krizę. Po daugelio šimtmečių Europa pirmą kartą yra praradusi vadovaujamą rolę pasaulio politikoje. Ir tai įvyko ne del stokos kūrybinės dvasios, bet del per didelės nesantaikos Europos tautų tarpe. Už tat visi šviesesnieji Europos protai šiandien siekia labiau suvienytos Europos. Mes taip pat glaudžiamės į tą Europos susivienijimo sąjudį. Būsimosios Europos jungtinės valstybės daugiau ar mažiau apribos atskirų kraštų savarankiškumą tarptautinės politikos ir militariniais atžvilgiais. Bendros gerovės vardan ne tik mažosios, bet ir didžiosios valstybės turės aukoti savo suverenumo dalį europinio atkutimo sąskaiton. Šita linkme vykstąs sąjudis yra šiandien pajėgesnis, negu jis yra buvęs bet kada nors ligi šiol. Tat ir būsimą savo laisvą Tėvynę turime vaizduotis demokratine dvasia paremto europinio solidarumo ir tautų laisvės pagrindais organizuoto vienalyčio europinio kūno nariu. Tam naujajam kūnui gerokai dar teks pasikamuoti, kol suras iš naujo tuos tvirtuosius dvasinius pagrindus, kuriais per šimtmečius rėmėsi europiečių kūrybinis genijus. Tame sąjudyje mes neliksime stebėtojais, o turėsime būti aktyvūs ir įtakingi jo nariai. Turėsime pasirūpinti, kad neišsemiami dvasinio pajėgumo šaltiniai, padėję pagrindus krikščioniškajai Europos kultūrai, nauja gaivinancia srove pažadintų mus visus naujam taikos, tarpusavio sugyvenimo ir pozityvios kūrybos periodui.

Kai galvojame apie savo mielo krašto atstatymą, apie sugrįžimą į jį, neturime išleisti išleisti iš akių ir to proceso, kuris prieš mūsų norą vis delto vyksta mūsų krašte. Ten iš esmės pakeičiama socialinė struktūra, su didžiausiais nuostoliais vykdomi ūkinio gyvenimo pakeitimai. Ryšium su jais gerokai nukenčia ir mūsų tautinis reikalas, nes vykdomų deportacijų pagalba

žymi dalis aktyviausio tautinio elemento iš krašto išskiriama, o į jo vietą atgabenamama slaviškų kolonistų. Atsistačiusioji Lietuva, žinoma, pasirūpins, kad prievarta atgabentieji kolonistai ko geričiausiai surastų laimingo sugrįžimo kelius į savo kilmės vietas. Tai nebus jau toks sunkus klausimas. Daug sunkesnis klausimas bus, kaip surasti protingus pagrindus įvesti krašte normalią teisinę, socialinę ir ūkinę santvarką. Neprotinga būtų galvoti, kad atstatysime status quo ante, kaip buvo prieš okupaciją. Nelengva tai buvo padaryti 1941 m. po vienerių bolševikinės okupacijos metų. Šiuo atveju tai bus visai neįmanoma. Be abejo, teks iš karto šalinti bolševikinę beprotystę, bet kartu teks rūpintis, kad tas šalinimas būtų vykdomas protingai. Teks pasirūpinti, kad naujai kuriamoji santvarka geriausiai atitiktų socialinio teisingumo ir mūsų laikų statomus reikalavimus.

Krašto kultūrinis gyvenimas metai iš metų vis labiau statomas į sovietiškas vėžes. Marksistinė materialistinė pasaulėžiūra žinomu bolševikiniu brutalumu skiepijama mūsų jaunojoj kartoj. Visa tai neliks be pėdsakų. Reikia labai rimtai planuoti, kokiu būdų galėsime atgaivinti mūsų jaunuolių apnuodytas sielas. Kai kurios kultūrinės sritys, kaip teatras, muzika, tapyba seksis greičiau atgavinti. Daug sunkiau bus atstatyti į normalias vėžes lietuviškąją mokyklą, ypač bendrąjį lavinimą ir auklėjimą. Mokslo lygis mokyklose yra labai smarkiai kritęs. Nelengva bus tą lygį vėl pakelti. Krašte likę švietėjai, jei ir išsilaikys, neturės jokios galimybės planuoti kultūrinio gyvenimo atstatymą. Emigracijoje šiuo metu turime nemažai kultūrininkų. Tiesa, jie daugumoj įstatyti į nenormalias aplinkybes ir kūrybiniu atžvilgiu nepakankamai pajėgūs, tačiau jei norime turėti kultūrinio krašto atstatymo planus, turime įgalinti atitinkamus žmones tuos planus paruošti. Kitaip nepateisinsime emigracijo sir nebūsime reikiamai pasiruošę grįžti į krašto atstatymą.

Mus, be abejo, domina būsimoji mūsų krašto vidaus politinė santvarka. Neabejojame, kad ji bus demokratinė, tačiau nebūtinai ji turės reikštis tomis pačiomis formomis, kokiomis reiškėsi anksčiau. Sunku šiandien konkrečiau numatyti krašto politinį susitvarkymą, tačiau kai kurie bruožai, galį turėti įtakos į krašto vidaus struktūros pasikeitimus, jau šiandien galima pastebėti. Pagrindinis lietuvio verslas buvo ir, žinoma, liks žemės ūkis. Lietuvis ūkininkas ir žemės ūkio darbininkas buvo pagrindinis ramstis 1918 m. atsistačiusios Nepriklausomos Lietuvos. Pačios stambiosios partijos rėmėsi ta visuomenės dalimi, kuria paprastai vadinome ūkininkais. Sovietai stambesnius ūkinikus išgabeno, o kitus pavertė "valstiečiais", likusiais dirbti ant asvo žemės, o dabar jau baigia paversti "kolūkininkais." Žinoma, mūsų tikslas vėl bus atstatyti pajėgius žemės ūkio vienetus ir grąžinti žemės darbo meilę bei ją dirbančių žmonių kūrybiškumą. Betgi kiekvienu atveju nebeturėsime tų pačių ūkininkų, kokius anksčiau turėjome. Atitinkamai teks taikinti ir politinių partijų programas arba organizuoti partijas naujais

Lietuvos gamtos romantika. / The romance of Lithuanian landscape.

pagrindais. Šiandien krašte veikiančioj rezistencijoj turės subręsti naujų politinių formų bruožai. Emigracijoj esą žmonės tiek galės turėti įtakos į krašto ateitį, kiek jie sugebės pagauti rezistencijoj išvargusių žmonių nuotaikas ir jas pakreipti kūrybiniam darbui.

Laukdami Tėvynės Prisikėlimo, visiems tiems klausimams negalime būti abejingi. Juos savo protuose ir širdyse nuolat turėkime, jais sielokimės. Tokiu būdu liksime arčiau tautos kamieno, kenčiančio nuožmiausios okupacijos jungą.

Audra Baltijos pajūry. / The Baltic sea bufetted by a gale.

Netrukus išeis plati naujausios lietuvių
POEZIJOS ANTALOGIJA

ŽEMĖ

Antologiją redagavo *Kazys Bradūnas*. Studijinį knygos įvadą parašė *Juozas Girnius*.

ŽEMĖ yra poaistinės ir pobrazdžioninės mūsų poetų kartos manifestacinis leidinys.

ŽEMĖJE savo brandžiausią kūrybą spausdina: *Juozas Kėkštas, Kazys Bradūnas, Alfonsas Nyka Niliūnas, Vytautas Mačernis ir Henrikas Nagys.*

Antologija yra puošnaus ir didelio formato knyga.

Ja leidžia "LIETUVIŲ DIENOS", Los Angeles
Kiekvieno lietuvio knygų lentynoje šitas leidinys bus niekuo nepamainomas.

LIETUVYBĖ AMERIKOJ NENUSTOJO GYVYBĖS

PASIKALBĖJIMAS SU PROF. MYKOLU BIRŽIŠKA

—Kaip Tamsta vertini lietuvybės padėtį Amerikoje? Tamstai teko anksčiau lankytis Amerikoje; ar didelį skirtumą pastebite lietuvybės atžvilgiu?

—Dėl Pietų ar Vidurinės Amerikos valstybių, o taip pat dėl Kanados lietuvių gyvenimo ne ką tegalėčiau pasakyti —tą gyvenimą tik kiek iš rašto, iš spaudos tepažįstu, taigi tiek, kiek ir kiti, kurie ten negyvena. JAV lietuvių gyvenimą, tiesa, ne tik iš rašto gaunu pažinti, bet ir prieš 19-20 metų betarpiškai su juo susiduriau, važinėdamas per mūsų kolonijas su pranešimais, kaip mūsų kovojama dėl Vilnius, ir dabar nuo praėjusių metų rugsėjo mėn. pabaigos vis labiau į jį įeinu. Anuomet apie 40 kolonijų gavau pervažiuoti ir labiau-mažiau su žmonėmis pabendrauti, pasikalbėti, šį bei tą iš jų apie amerikinį gyvenimą patirti, kai ką ir pats pastebėti, o dabar pavirtus tremtiniu-išeiviu, kad ir stipriau tenka susirišti su senųjų Amerikos lietuvių gyvenimu, jį stebėti ir juo iš dalies sekti, bet daug siauresniame plote: puspenkto mėnesio Devenių Rocklodge fermoje Waterburio (Connecticut) apylinkėse, apie savaitę Pittsburghe (Pennsylvania) pas saviškius-viekšniškius Dargius, dvi savaites iš Cicerinės kun. Ign. Albavičiaus klebonijos sukinėjantis po Chicagą, pagaliau - dabar nuo šv. Kazimiero dienos du mėnesiu gyvenant anuomet mano dar nepasiektame Los Angeles mieste (California). Tad ir nekiek čia medžiagos lietuvių gyvenimui lyginti prieš dvidešimt metų ir dabar, net iš viso rimčiau jam pažinti, ir begalima kalbėti ne apie jo pažinimą ar patyrimus, tik apie šiokius tokius įspūdžius, susijusius su vietos ir stebėjimo sąlygomis, vengiant perdrąsiai juos apibendrinti.

Čia betgi kiek padrąsina amerikinės lietuvių spaudos pagalba — joje randama medžiaga, korespondencijos, keliami klausimai, vykę ar nevykę ginčai ir iš viso jos laikymasis. Mes girdime nusiskundimų dėl sunkios mūsų laikraščių padėties (iš viso, bet ypačiai vienų ar kitų), vertimosi ne tiek iš prenumeratos, kiek iš skelbimų ir kitų šaltinių nepritekliui padengti, negalėjimo honorarų mokėti už straipsnius ir pan., bet ar ne įsidemėtina — mano bene kitur kur jau nurodyta, jog kai anuomet atsisveikinant su Amerikos lietuviais daug kas jųjų mane įspėjo, kad po 10-15 metų nei susipratusių, nei lietuviškai tebekalbančių lietuvių, suprantama — nei lietuviškos spaudos JAV nebebūsią, ligšioliai teberandame čia ne tik lietuvių, jų bažnyčių, organizacijų, laikraščių, bet ir — kalbant apie spaudą — skaitau tuos pat amerikinius laikraščius, kuriuos skaičiau 1931 metais, be to dažnai tų pat redaktorių redaguojamus - P. Grigaičio, L. Šimučio, M. Vaidylos, M. Zujaus...

Gaila, kad mūsų spauda per mažai naudojasi ir patiekia žinių iš kitų JAV tautų gyvenimo ir spaudos, pavyzdžiui, lenkų ar ukrainų (ukrainiečių), kas nemažai padėtų lyginti amerikinės lietuvybės padėtį su kitomis amerikinėmis tautybėmis, tad ir geriau, drąsiau įvertinti kas kaip pas mus yra.

Šiaip, žinoma, nesunku pastebėti visuotinis JAV lietuvių gyvenimo reiškinys — nutautinanti, atimanti iš mūs kalbą ir iš viso dvasinį savaimingumą amerikonizacija, jos pažanga su kiekviena karta (ar didesne negu pas kitas JAV tautas — nežinau), tad ir neišvengiamas lietuvybės siaurėjimas, senėjimas, pasyvėjimas, stingimas... Tą vieną turint galvoje, reikėtų stebėtis, kodėl liūdni pranašavimai nebus dar visuotiniai išsipildę — priešingai, atvykusiems į JAV mūsų dypukams daug kas pas čionykščius lietuvius atrodo svetima, ne kartą keista ar nepatrauklu (lyg jau dypukas toks būtų idealus ir patrauklus), kad ir bažnyčiose, mokyklose, organizacijose, viešame ir privačiame gyvenime kur kas mažiau gauna dypukai pastebėti lietuvybės reiškinių negu vykdami Amerikon jie laukė ir tikėjosi pamatyti, kad ir dėl to vietinių ir dabar atvykusių tarpe kyla vienų kitais nusivylimų, ginčų ir nesusipratimų, vis dėlto čionykštė lietuvybė nesirengia dar būti palaidota ir tebepasireiškia ne kartą nepaprastai reikšmingai ir efektingai. Maža to - giliau palyginus, kas buvo, su tuo, kas yra,galima pastebėti, jog dabartinė mūsų lietuvybė reiškiasi čia ne vien kaip senesnė, pasyvesnė ir pan., bet ir kaip *vyresnė*, tad rimtesnė, jautrumo ir gailestingumo veikiama ne kartą nusikračiusi savo apsnudimo, linkusi į žygį ir veržlumą, tebejaučianti savyje kraujo ir gyvybės. Kas per atmainos, kas per prajovai, ir kas per akiniai anamečių ir mūsmečių kranklinių pranašų? Per daug nesismerkime ir per pigiai stebūklais nesišvaistykime.

Čia turime reikalo su tautinės gyvybės gajumu — čia jai betemstant, čia ir vėl prašvintant, kur — atrodo — jokis pranasas, ypačiai juodpranašis, neturėtų per daug savim pasitikėti — savo perverianciu dabartį ir ateitį žvilgsniu, pastabumu ir net patyrimu. Ne vien kas matoma, bet ir kas nematoma — tautos gyvybei yra reikšminga. Gražiai — be prievartos naikinama čia lietuvybė — kvotinės aritmetikos skaitmenimis atskirta nuo šviežio, gryno kraujo iš Tėvynės įsiliejimo į jos gyslas — Nepriklausomos Lietuvos bemaž visai neparemta — gyvybės nenustojo, tik savo kilmės kraujo ir ypačiai daugelio šimtmečių išgyvenimų paveldėjimo vis ir vis veikiama, čia silpniau, čia stipriau pasireiškia; ypačiai kai kurie veiksniai smarkiau ją paliečia, įjaudina ir sujudina. Antrojo pasaulinio karo ir pokarinio laiko Lietuvos ir lietuvių tautos kančios, tremtinių gelbėjimas ir dypukų įkurdinimas sukėlė žmoniškus, krikščioniškus mūsų išeivijos jausmus ir perbraukė tiksliausius laidotojų apskaičiavimus. O toliau žiūrėkime, nesnauskime ir nesiduokime!

—Kaip Tamstai atrodo lietuvių Amerikoj tarpusavis sugyvenimas?

—Žmogiukščių, be abejo, visados rasis, kurie mėgs drumsti gryniausią ir ramiausią vandenį. Vargiai ir Kanados lietuvių tarpe toks būtų negudrus nesugyvenimas, kaip tūlų neaukštos markės korespondetų kad pavaizduojama. JAV-se grupinis lietuvių įvairumas yra natūralus, ypačiai demokratinėje santvarkoje sveikas, visuomeninis reiškinys. Čia gali būti ir nesveikų iškrypimų, net visiško pakrikimo, bet juo tautinė bendruomenė yra labiau subrendusi kultūriniu ir visuomeniniu atžvilgiu, juo tokių nesveikų reiškinių mažiau rasime. Kiek anuomet, kai pirmą kartą buvau JAV lietuvių tarpe, aiškiai jutau, kaip srovingumas ne kartą aštriai

Prof. Myk. Biržiška su žmona savo žento šeimoje Los Angeles. Iš kairės į dešinę: Br. Biržiškienė, prof. M. Biržiška su anuku Mykolu-Vytautu, K. Barauskas su duktere Marija-Venta, ir Ona Biržiškaitė-Barauskienė. V. Pažiūros foto

kenkė bendram tautos reikalui, tiek dabar aš tai mažiau juntu. Priešingai, galima aiškiai pabraukti, kaip tuo atžvilgiu sveikai sveria čia mūsų bendruomenės tarpsrovinė ALT ir BALF-o veikla — geriausia šiuo tarpu mūsų visuomeninio bendravimo mokykla.

Žinoma, aš čia nekalbu apie "laisvininkų" ir "vilnininkų" veiklą, kur ją nustato ne savi bendruomeniniai reikalai, tik svetimos instrukcijos svetimųjų reikalų naudai. Juo kuris greičiau nusikratys svetimomis sugestijomis, juo sveikiau bus ir jam pačiam ir mūsų bendriesiems reikalams.

—Kokiu būdu būtų galima lietuvybė Amerikoje sustiprinti?

—Čia toks svarbus klausimas ir reikalingas tokio plataus atsakymo, jog dabartiniame mūsų pasikalbėjime gal geriau būtų jo ir neliesti. Palietus gi tenka tik trumpai, nepilnai ir gan neaiškiai prasitarti. Nurodysiu tik vieną kitą tokį "būdą":

a) stiprinti tokias organizacijas kaip ALT ir BALF-ą;

b) plėsti tokias kultūrines organizacijas kaip TMD ar Kultūros Fondą, iš viso kurti kuo daugiau kultūrinio pobūdžio (ne vien iš vardo!) organizacijas;

c) rimtai, planingai ir taktingai veikti parapinę bendruomenę, kad šeimose, savo bažnyčiose ir mokyklose stiprintų lietuvių kalbos poziciją anglų kalbos atžvilgiu (nepriklausančius parapijoms veikti neparapinėmis priemonėmis);

d) pratinti visuomenę skaityti ir gerbti ne tik lietuviškąjį laikraštį, bet ir lietuviškąją knygą;

e) suprantama, su d) susieta — ne vien prenumerata ir skelbimais, bet ypačiai raštais remti periodinę spaudą ir *duoti* visuomenei knygą;

f) skirti didžiausį dėmesį ir visas jėgas vaikams ir jaunimui, jų tarpe užlaikyti lietuviškąją kalbą ir užgrūdinti lietuviškąją sąmonę;

g) neaplenkti nė vieno nutautusio ar tik lietuviškai nebemokančio lietuvio nesuradus tinkamo taško, iš kurio galima būtų jį artinti savo tautinei bendruomenei;

h) drąsinti ir moraliai remti mišrių tautinių atžvilgiu šeimų lietuvius savo ir savo vaikų lietuviškajai tautybei išlaikyti, o taip pat ir nelietuviui vyrui ar nelietuvei žmonai įeiti į lietuviškąjį gyvenimą.

Tai kelios palaidos, nesustemintos mintys, kurių kiekvieną būtų reikalinga tiksliau būti išryškinta, plačiau išdėstyta.

— Kaip Tamsta žiūri į tremtiniuose tebesamą gyvą Lietuvon grįžimo mintį? Ar pateisinamas kai kurių dėl to nepasitenkinimas?

—Toks "kai kurių" nepasitenkinimas man toks svetimas ir ir viso nesuprantamas, jog aš nemoku ir nenoriu dėl to ir sakytis. Anuomet, kai mūsų tebekovota dėl Vilniaus, ir Lietuvoje turėjome tokių pat dėl jo "netikėlių", kurių kiti net mėgino su lenkais uostytis jį aplenkiant, bet ryžtingesnis lietuvių tautos daugumas tvirtai stovėjo savo vilnietiškoje pozicijoje ir - jau dešimt metų, kai Vilnius yra drauge su Lietuva; Lietuva kenčia - ir jis kenčia, bet vis jau drauge, o tas jau daug reiškia.

Kas dėl pačios Lietuvon grįžimo "minties" - čia neturi būti kokių dvejojimų ir svyravimų, tik tvirta, ryžtinga valia, kuri reikštųsi kietais, aiškiais, su kits kitu suderintais darbais ir kurių tikslas būtų vienas ir tas pats: padėti Lietuvai nusikratyti maskolių jungo ir atgauti savo nepriklausomybę.

Tokie tremtiniai, kurie bus nustoję tokios minties, man neįdomūs nei kaip lietuviai, nei kaip žmonės; teeinie jie bendran Amerikos katilan kad ir negrįžtamai!

—Kaip Tamsta apskritai vertini Lietuvos vadavimo padėtį?

—Tiek mūsų įstaigomis, tiek ir vyrais, kurie tam darbui pasiskyrę, pilnai pasitikiu; kuo galiu ir sugebu, stengiuos jiems padėti ir ypač sąžiningai atlikti, kas kada man pavedama. Suprantama, daug ko vadavimo darbe nežinau ir neprivalau žinoti, tad visokias to darbo "kritikas" priimu labai atsargiai, pats į tą sportą nelinkęs įsivelti. Geriau valdykime jausmus ir liežuvius, daugiau tyliai dirbkime. Plepumas — mūsų rykštė, dar blogiau — būdas destrukciniam priešo darbui paremti. Šiaip ar mes plepėsim ar neplepėsim, Lietuva bus išvaduota, nes ji turi būti išvaduota.

Dayton, Ohio, Šv. Kryžiaus liet. parapijos choristų grupė. / Members of Holy Cross parish choir in Dayton, Ohio Kun. V. Katarskio foto

KARAS TIK UŽ 10 METU

Sprendžiant iš dienraščių pranešimų, atrodo, kad karas tarp Sov. Rusijos ir JAV yra tik dienų klausimas. Kartas nuo karto paskelbiamos net datos, kada jis turi prasidėti. Todėl pasakymas ,kad karas gali prasidėti tik už 10 metų, ne vienam šiuo metų gali atrodyti nerimtas. Kaip ten bebūtų, reikia pripažinti, kad yra rimtų autoritetų, kurie nepasisako už greitą karą. Šitą nuomonė taip pat yra rimtais faktais bandoma paremti nepažymėto autoriaus straipsny, tilpusiame amerikiečių žurnale "US News and World Report" kovo 24 d. numery..

Esą, tiek Sov. Rusija, tiek JAV neneigia karo galimybės, tačiau nė viena iš jų nemano, kad karas prasidėtų 5 metų bėgy. Naujausi daviniai rodo, kad Sov. Rusija, nežiūrint visų incidentų, karo nepradės prieš 1960 metus. Preventyvinio karo mintis iš JAV pusės yra mirusi po to, kai Sov. Rusija pasigamino atominę bombą.

Kada kuris kraštas laukia prasidedant trečio pasaulinio karo, matyti iš šių davinių:

Jungtinės Valstybės, žiūrint jų krašto gynybos planų, nenumato karo laike penkerių metų. JAV Jungtinių Štabų šefas gen. O. N. Bradley Kongresui pareiškė, kad numatytas karo biudžetas - 13,5 bilijonų dol. - yra pakankamas prie dabartinės karo rizikos. Šis biudžetas yra numatytas sekantiems metams, kurie prasidės ateinančio liepos mėn. 1 d. Jis rodo, kad yra norima dar sumažinti JAV kariuomenės skaičių, iš 9.200 kovos lėktuvų palikti tik 8.800, o laivyno kovinį pajėgumą sumažinti trečdaliu.

Pagal numatomas gynybos reikalams sumas reikės 5 metų, kol JAV greitųjų bombonešių pajėgumas pasieks aukščiausią ribą. Taip pat praeis 5 metai, kol JAV pasigamins pakankamai vairuojamų bombų, sukurs efektyvią orinę gynybą, parašiutininkų armijas bei gerai apginkluos savo sąjungininkus Vakarų Europoje.

Daviniai taip pat rodo, kad mažiausiai 5 metai yra skiriami pasiruošti civilinei gynybai. Šia baze yra paremti Civilinės Mobilizacijos Įstaigos planai, kurie bus netrukus paskelbti.

Sov. Rusijos kalkuliacijos matyti iš jos paskelbtų planų sukurti karo pramonei. Keliai iš Rusijos į Vakarus yra būtini stambesnio masto karo operacijoms Dabartiniai keliai, sugriauti per karą, yra netaisomi, ir naujų nestatoma. Drabužių, maisto ir kitų vartotojų reikmenų gamyba yra padidinta pagrindinės, karui būtinos, pramonės nenaudai. Vyrų skaičius sovietų kariuomenėj, kelis kartus

Michigan - Ohio apskrities vyčių grupelė; Kairėj - apskr. vyčių pirm. Pr. Gudelis, dešinėj dr. V. Viliamas Michigan-Ohio District Knights of Lithuania and President P. Gudelis

po karo sumažintas, nėra didinamas. Rytų Europoje sovietų kariuomenės skaičius mažinamas, bet nedidinamas.

Be to, Molotovas rusų tautai pareiškė, kad Sov. Rusija gali "taikingai" gyventi su kapitalizmu. Tai rodo, kad masių dar neruošiama greitam karui.

Labai daug pasako sovietų turimi naftos, plieno, anglies ir kitų pagrindinių dalykų ištekliai. Jie rodo, kad Stalinas negalėtų pakelti ilgesnio karo be paramos iš šalies. Šių šakų paskelbti gamybos planai rodo, kad reikiami kiekiai numatomi pasigaminti 1960 metais "anksčiausia".

Nafta moderniame kare yra reikalinga didžiuliais kiekiais. Didesnis S. Rusijos ruošiamas lėktuvų bei tankų skaičius rodo, kad jai naftos reiks daugiau negu praėjusiame kare. Dabartinė Sov. Rusijos naftos gamyba per metus siekia 35 mil. tonų, kas sudaro mažiau kaip aštuntadalį JAV gamybos. "Išvengti nenumatytiems įvykiams" Sov. Rusija yra numačiusi 1960 metais pagaminti 60 mil. tonų naftos.

Plieno taip pat daug reikia karo pramonei. Dabartinė Sov. Rusijos plieno gamyba siekia 23 mil. tonų, kurių vos užtenka pagrindiniams taikos meto reikalams. Jie nori šią gamybą padidinti iki 60 mil. tonų anksčiausiai tiktai 1960 metais.

Anglies, kuri reikalinga Rusijos karo pramonei varyti, per metus tepagaminama tik 260 mil. tonų. Sovietai planuoja per ateinančius 10 metų šį kiekį padvigubinti ir tuo pasiekti JAV taikos meto anglių gamybos lygį. Išskyrus keletą hydroelektrinių projektų, visa Rusijos pramonė remiasi anglimi.

Šitie ir kiti sovietų pramonės silpnumo faktai rodo, kad Sov. Rusija yra nepajėgi vesti karo mažiausiai per ateinančius 10 metų.

Be to, Sov. Rusijos karinius apskaičiavimus veikia ir kiti veiksniai, kurie sunku įvertinti, bet yra labai svarbūs karo laimėjimui pasiekti.

Stalinas pirmoj vietoj stato *politinius,* bet ne karinius, *laimėjimus.* Vienas atsakingas JAV diplomatas, kuris turėjo su Stalinu daugiau ryšių, kaip bet kuris kitas amerikietis diplomatas, tvirtina, jog Stalinas jam daug kartų pareiškęs, kad didžiausia Hitlerio klaida buvusi ta, kad jis nacių šaltąjį karą pavertė karštuoju karu: grasinimu ir politiniu spaudimu Hitleris galėjo gauti 99% to, ko jis norėjo.

Rusijos stiliaus politinio laimėjimo rezultatai aiškiai matyti. Nuo karo pabaigos 1945 m. Sov. Rusijos įtaka išplėsta nuo 193 mil. iki 795 mil. žmonių su satelitinėmis vyriausybėmis Rytų Europoje ir didesnėj daly Azijos. Tolimesnei ekspansijai šaltasis karas tęsiamas Pietų Azijoj.

Tikėjimas JAV žlugimu iš vidaus — marksistinė mintis, kad kapitalizmas pats savy slepia savęs sunaikinimo pradus — taip pat yra labai gyva Sov. Rusijos vaduose. Jie šia dogma tiki ir yra linkę palaukti, kol pats Vakarų kapitalizmas sužlugs, negu prieš tai pradėti karinį konfliktą.

Sukilimo pavojus sovietų užimtose srityse, jei prasidėtų karas, yra kitas stiprus faktorius sovietų kariniuose apskaičiavimuose. Rusija jaučia, koks stiprus priešsovietinis nusistatymas vyrauja visoje užimtoje Rytų Europoje.

Atsižvelgiant į visus suminėtus faktus, atrodo, kad Sov. Rusija negalėtų pakelti karo, nors su savo dabar turimomis jėgomis ji galėtų užimti Vakarų Europą. Jiems trūktų kuro ir karo pramonės žaliavų. Atrodo, kad sovietų vadai yra įsitikinę, jog šiuo metu jie ir be karo gali pasiekti savo tikslus, naudodami grasinimus ir kitas šaltojo karo priemones.

Tokiu būdu *karo galimybė,* žiūrint iš JAV ir Sov. Rusijos pusės yra tokia:

Dabar arba laike kelių sekančių mėnesių ir metų karui prasidėti šansai yra labai maži. Nė viena pusė nėra pasiruošusi greitam konfliktui. Jei šiame laikotarpy karas prasidėtų, tai jis būtų atsitiktinumo bei diplomatinio blefavimo rezultatas, o ne suplanuotas užpuolimas.

Laike penkerių metų taip pat nenumatomas karas nei pagal JAV, nei Sov. Rusijos apskaičiavimus. Šaltasis karas bus tęsiamas su nenumatomais įvykiais.

Laike 10 metų šansai taikai yra dideli Taika galės išsilaikyti mažiausiai iki 1960, kol Sov. Rusijai kariškai ir ūkiškai pasiruoš didesniam konfliktui.

Po 10 metų karo galimybė priklausys daugiau nuo Sov. Rusijos noro pradėti karą, negu jos pajėgumo tokį karą vesti. Kol pasaulio padėtis drastiškai keičiasi laikui bėgant, atrodo, kad sovietai pirmenybę duos politiniams laimėjimams, negu netikros karinės akcijos atsitiknumui.

A.D.

Iš Vyčių šventės Philadelphijoj, Pa. Viršuj - garbės prezidiumas: P. Antanaitienė, kun. dr. Šimkus, prof. A. Senn, prof. Vasiliauskas ir kun. Budreckas. Šventė įvyko kovo 5 d. / Knights Lithuania celebration in Philadelphia, Pa. Top: Honorary Presidium. A. Stankaus foto

Partizanu laikrasciai Lietuvoj

Lietuvoj, kaip žinia, visa viešoji spauda yra komunistų rankose. Nėra nė vieno viešo laikraščio, kuris nebūtų komunistų partinės propagandos įrankiu. Iš jų todel sunku patirti tikrąją padėtį.

Greta šios komunistinės spaudos slaptai eina partizanų laikraščiai, kurių Lietuvoj priskaitoma apie 10. Jų leidimą tvarko politinė partizanų vadovybė, kuri radijo pagalba seka visą tarptautinį gyvenimą ir per savo slaptai leidžiamus laikraščius turi galimybę žmonėms duoti tikslesnį vaizdą. Taip pat per savo laikraščius jie skelbia įvairius pranešimus bei įspėjimus apie numatomus vidaus įvykius. Partizanų laikraščiai demaskuoja visus komunistinės spaudos melus ir iškelia okupantų kėslus.

Partizanų laikraščiai yra platinami naktimis ginkluotų partizanų. Gyventojai mėgsta partizanų laikraščius, nes iš jų jie sužino visą teisybę. Gautas partizanų laik raštis tuojau eina iš rankų į rankas.

Sovietų karinė valdžia žino, kad Lietuvoje partizanai leidžia visą eilę laikraščių ir kad juos žmonės noriai skaito. Už partizanų laikraščių bendradarbių, leidėjų, redaktorių, platintojų ar skaitytojų nurodymą skiriamos didelės pinigų sumos. Nežiūrint to, išdavikų retai pasitaiko, ir laikraščiai eina kaip ėję.

Partizanų laikraščiams sustabdyti sovietai griebiasi įvairių priemonių. Pirmoj eilėj yra suvaržytas popierio pardavimas. Iš fabriko popierio išvežimas yra labai suvaržytas. Išvežant popierį reikia turėti visą eilę leidimų, kurie įrodytų, kad popieris imamas komunistiniam reikalui. Mažiausias įtarimas baigiasi suėmimu. Popierio fabrikuose daugumoje dirba tik komunistams patikimi žmonės. Visus popierio fabrikus saugo MVD sargybos.

Gauti popierio gabalą krautuvėje yra gana sunku. Daugumoje krautuvių popierio visai nėra. Įstaigos popierio gauna tik su ypatingai leidimais. Kaune ar Vilniuje gauti lapą popierio yra didelė retenybė. Krautuvėse, kur popieris pardavinėjamas, visi tarnautojai yra MVD agentai. Kas dažniau teiraujasi popierio, tas yra sekamas. Jei kas paprašytų kelių šimtų lapų popieriaus, tas vietoje būtų suimtas.

Bet šitas jų planas neturi pasisekimo. Dažnai tik po gero pusmečio paaiškėja, kad su visais ypatingais leidimais iš fabriko išvežtas popierius tyliai pradingo. Skubiai aliarmuojama surasti kaltininkus, bet būna jau per vėlu, nes plavykdytojas būna pasitraukęs iš fabriko, policijos ar kitos popieriaus išėmimui reikšmingos vietos.

Partizanų laikraščiai yra skaudi rakštis Lietuvos okupantams. D.

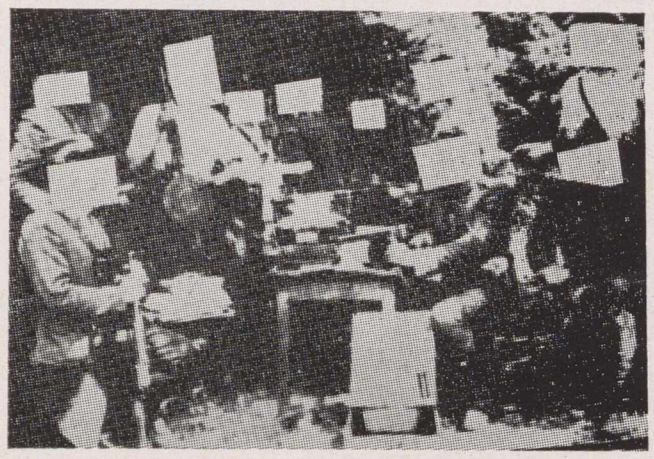

Taip lietuviai partizanai dabar spausdina savo laikraščius. / Lithuanian partisans printing newspapers in Soviet occupied Lithuania

"Savo žemėje aš noriu mirti." Scena iš Gasparo Veličkos veikalo "Neparduodamas vargas", suvaidinto Waterbury kovo 5 d. / A scene from a play by G. Velička, representing the struggle of the Lithuanian partisans. Vaitkaus foto

UPĖS BĖGS

Lietuvos partizanų daina

Upės bėgs į melsvą tolį,
Gervės lėks ir vėl sugrįš.
Nežinau tik aš, motule,
Ar pabelsiu į duris.

Nežinau, kur man pareiti
Per sodelį takeliu.
Tėviškėlė pasikeitus,
Nėr sodelyje gėlių.

Kur gimta bakužė rymoj',
Kur dainelę dainavai,
Šiandien viskas tik arimas,
Iš bakužės pelenai...

Kur sugrįžti, motinėle,
Kas duris man atdarys?
Nėr sodelyje alyvų,
Nei to beržo nematyt...

Jei pareičiau, kasgi lauktų
Prie vartelių geltonų?
Veltui tavo vardą šaukčiau
Tu toli, ten už... kalnų...

Tu Urale, motinėle,
Tėtis jau šaltuos kapuos...
Kas paklos man patalėlį,
Kas nuvargusį paguos?

Kas nušluostys karštą veidą,
Atsigerti kas paduos?
Nemunėly saulei skęstant,
Kas dainelę padainuos?

Kas dalgelį lankoj traukiant
Pradalgėlį išvartys?
Kas saulužę man pramiegant
Iš sapnelio prabudys?

Kloja guolį uogienojai,
Guodžia mus giria plati,
Nenušluoštyti rasoja
Skruostai skausmo išgelti.

Mingant dainą staugia pūgos,
Varto kalnuose medžius...
O mes priešo nepabūgom,
Skruostai tik kovoj nudžius...

Ugnį spiaudo mūsų gretos,
Dūmų – kiek tik užmatyt.
Ugnimi mes jau papratom
Priešui skolą atskaityt.

Tai tave, brangi mamyte,
Mūs ginklų daina paguos
Ir tėvelį, kuris guli
Rusijos šaltuos kapuos...

Ginklą kelti mes išdrįsom,
Vėtros mūs nepabaugins.
Savo mielą, gimtą sodžių
Partizanai vėl apgins.

Vėl daržely svyruos rūtos,
Švilps varnėnas tarp šakų.
Dienų, darbui mes sukrutę,
Dar turėsime gražių.

Čiurlioniečiai koncerto metu Chicagoje. / The "Čiurlionis" Ensemble presenting a concert in Chicago, Ill. Pr. Urbučio foto

Čiurlionio ansamblis atsikure

Ilgai lauktas atvykstant ir daug kalbēta apie jo pasirodymus, pagaliau garsusis *"Čiurlionio"* ansamblis pradeda lankytis po lietuvių kolonijas. Po pirmo pasirodymo Clevelande, savo gyvenamoj vietoj, kovo 16 d. jis davē koncertą Chicagoj, didžiojoj operos salēj.

Ansamblis savo pradžią veda iš 1940 m., kai tuo metu įsikūrē Vilniuje. Iš jo į Ameriką atvyko patsai dirigentas A. MIKULSKIS ir dar keletas, o pati dauguma sukolektuota tremty, Vokietijoj ar čia, Amerikoje. Chicagoje ansamblis pasirodē su 50 žmonių, maždaug po lygiai vyrų ir moterų.

Ansamblis programoj pasirodē, kaip mišrus choras, vyrų choras, moterų choras, lietuvių tautinių instrumentų orkestras ir liet. taut. šokių šokējai.

Aprašydamas "Čiurlionio" ansamblio pasirodymą Chicagoje J. Prunskis "Drauge" pažymi: "Čiurlionio ansamblis pasiekęs ypatingai aukštą meninį lygį. Ypač paskutinēje dalyje parodē savo ypatingą pajēgumą, pademonstruodamas, kaip liaudies instrumentų, kanklių orkestrai ir patsai choras gali išaugti į vieną darnų ir disciplinuotą vienetą."

Buvęs koncerte kompozitorius Sarpalius pastebējo: "Kanklēs sužavējo. Nemaniau, kad galima tokį dalyką padaryti. Choras ir liaudies instrumentų muzika — puikūs. Skudučiai — sunkus instruments, bet čia nē kartą nē vienas savo balsu neprasikišo."

Žinomas liaudies šokių specialistas V. Beliajus pareiškē: "Puikiai, labai puikiai. Lietuviai gali didžiuotis. Bet kada gali prilygti Dono kazokams, kurie Amerikoje turi žymų vardą."

St. Vaz—s apie koncertą ir ansamblį rašo: "...padarytas įspūdis buvo toks didelis kad visą, kas primena šią nepaprastą meno šventę, prašosi būti saugojama, kaip relikvija. Kai prisimenu čiurlioniečius tremty, tai man ir kitiems atrodē, kad ansamblis dabar yra dar tobulesnis... Be ginčo Mikulskio ansamblis yra tarptautinio masto ir stačiai tragiška, kad jis negali išsiversti iš koncertų, siekdamas vis didesnio tobulējimo, bet priverstas yra pelnytis duoną, naudodamasis raumenų jēga. Priežastys visiems aiškios..."

J. R.

Čiurlionio ansamblis Chicagoj. / "Čiurlionis" Ensemble in Chicago Pr. Urbučio foto

---

SAN FRANCISCO, Calif.

Bal. 30 d. BALF skyrius surengē šokių vakarą. Skyriui vadavauja A. Jasaitis, pirm., R. Lane, vicep., J. Liesytē, sekr. ir O. Škēmienē, ižd.

Į San Francisco apylinkę yra atvykę apie 10 tremtinių: J. Liesytē, G. Zobarskienē, M. Škēmaitē, S. Rusteika A. Pranys Grebliauskas ir Pavelio šeima.

Bal. 23 Gen. Zobarskienēs gimtadienio proga Ann ir Sig. Škēmos suruošē pietus.

Kun. J. Tamulis, atvykęs iš Australijos, lankosi "Lietuvių Dienų" redakcijoj. Atvaizde jis matyti su "LD" leidėju A. Skiriu. / The Rev. J. Tamulis visiting here recently with A. Skirius, Publisher of "Lithuanian Days".

KO AUSTRALIJOS LIETUVIAI PAGEIDAUJA IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ

KUN. J. TAMULIS APIE AUSTRALIJOS LIETUVIŲ NUOTAIKAS.

Australija paskutiniu metu priglaudė nemažai lietuvių tremtinių. Manoma, kad jų skaičius šiame krašte siekia 7.000. Kadangi tremtinių imigracija dar nėra užsibaigusi, todel laikas nuo laiko į Australiją atvyksta vis naujų lietuvių tremtinių iš Europos.

Australijai pradėjus rūpintis tremtinių priėmimu (1948 m.), Sydnejaus arkivyskupas pasikvietė kun. Joną TAMULĮ (tuomet gyvenusį Los Angeles, Calif.) padėti Australijos Fed. Katalikų Imigracijos Komitetui geriau aptarnauti naujai atvykusių lietuvių reikalus. Kun. J. Tamulis gyvai įsijungė į pagalbos savo tautiečiams darbą, ir iki šiol tebėra šiose pareigose. Greta to jis aktyviai reiškiasi lietuvių veikloj ir turi visą eilę kitokių pareigų - jis yra Lietuvos vyskupų tremty paskirtas įgaliotiniu lietuviams kunigams bei tikintiesiems Australijoj ir Naujojoj Zelandijoj, taip pat Lietuvių Katalikų Centro Sydnejuj vadovas, liet. skautų Australijoj dvasios vadas ir k.

Atvykus jam į Los Angeles ir apsilankius "Lietuvių Dienų" redakcijoj, buvo įdomu iš jo patirti apie lietuvių nuotaikas bei jų gyvenimo sąlygas Australijoj.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ NUOTAIKA.

"Pirmieji naujai atvykusių tremtinių įspūdžiai Australijoj nelabai džiugūs," sako kun. J. Tamulis "Taip yra delto, kadangi tremtiniai neretai atvažiuoja įsivaizdavę Australiją kaip laimės kraštą. Tačiau pagyvenę kurį laiką, nuomonę pakeičia ir galima sakyti, kad apie 80% atvykusių yra Australija patenkinti. Sunkumų turi dėl kalbos ir svetimos aplinkos bei klimato".

KAIP LIETUVIAI ĮSIKŪRĖ AUSTRALIJOJ?

"Sydnejuj yra priskaitoma apie 1.000 lietuvių šeimų, iš kurių beveik pusė jau turi arba namus, arba sklypą arba kelis šimtus svarų susitaupę. Atrodo, kad materiališkai visi gerai įsikurs, nes kliūčių nėra: darbo daug, atlyginimai aukšti. Nemažai tremtinių, norėdami daugiau susitaupyti, dirba viršlaikius. Keliems mėnesiams po atvykimo praslinkus, galima pastebėti, kad jie gerai apsirengia, pavieniai jaunesni vyrai įsigija motociklus, o šeimos pradeda statyti savo namus."

GAL JIE NEBEMANO GRĮŽTI Į LIETUVĄ?

"Nors materialinė padėtis yra gera bet svetima aplinka ir neįsijungimas į Australijos gyvenimą, jo papročius bei galvoseną, nepatenkina tremtinių ir jie nuolatos galvoja apie Lietuvą ir sugrįžimą. Daugelio akys krypsta į Ameriką, manydami, kad ji su lietuvių kolonijomis ir didesniu veikimu yra artimesnė lietuvio sielai negu Australija. Šeimos, kurios pra pastoviai įsikurusios, atrodo, pasiliks Australijoj ilgesnį laiką."

AUSTRALŲ NUOMONĖ APIE LIETUVIUS.

"Valdžios įstaigose lietuviai daugumoj žinomi kaip baltai. Apskritai jie yra užsirekomendavę kaip geri darbininkai, laiką savo žodį; jaunimas daro įspūdį kaip gerai fiziškai išaugęs; taip pat australai pastebi, kad tremtinių tarpe daug inteligentų".

NUTAUTĖJIMO PAVOJUS

"Australijos politika siekia kuo greičiau tremtinius nutautinti. Tam tikslui yra įvesti visose stovyklose ir darbovietėse nemokami anglų kalbos ir australizacijos kursai. Gana nepalankiai yra žiūrima į tautinių kolonijų kūrimą. Tačiau atrodo, kad lietuviai ne tik nenutautės, bet, priešingai, tautiniai net sustiprės. Nors valdžia stengias visais būdais nutautinti, bet patys australai, būdami angliškos kilmės ir jausdamiesi pranašesni už bet kokius kitus svetimtaučius, sudaro tą sieną, kuri neleidžia tremtiniams įsijungti į Australijos gyvenimą, ir tokiu būdu jie yra priversti ieškoti pasitenkinimo savo bendruomenėj. Jau dabar australai skelbia, kad senesniųjų nebus galima nutautinti, bet reikia koncentruoti dėmesį į vaikus."

KO AUSTRALIJOS LIETUVIAI PAGEIDAUTŲ IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ?

"Pirmiausia Australijos lietuviai nereikalingi iš Amerikos jokios materialinės pagalbos. Tačiau Australijos lietuviai pageidautų kultūrinės pagalbos. Didžiausias Australijos lietuvių alkis yra

Melbourne, Australijoj, po lietuvių pamaldų. / A Lithuanian church gathering in Melbourne, Australia

lietuvių spauda. Šiuo atžvilgiu mes žiūrim į Ameriką ir laukiam jos pagalbos. Norėtumėm, kad Amerikos lietuviai užverstų mus savo spauda. Kada į Katalikų Centrą ateina lietuviškoji spauda, tą patį vakarą ji išgrobstoma ir eina per rankų rankas. Iš Australijos užsisakyti Amerikos laikraščius praktiškai yra sunku. Dėl įvesto sterlingo suvaržymo pinigus pasiųsti į dolerio kraštus sunkiai įmanoma. Be to, nuvertinus svarą, Amerikos laikraščiai dvigubai pabrango. Reikėtų šiam reikalui surasti kokį mainų kelią."

ATVYKIMO TIKSLAS. "Užmegsti tampresnius ryšius tarp Amerikos ir Australijos lietuvių. Taip pat norėčiau ištirti galimybes, ar Australijoj negalėtų būti paskirtas oficialus asmuo, kuris lietuvius atstovautų prie Australijos valdžios."

Kun. J. Tamulis iš Australijos bažnytinės vyresnybės turi leidimą pabūti Amerikoj tris mėnesius. Pabuvęs kurį laiką Los Angeles, jis toliau lankysis kitose Amerikos lietuvių kolonijose.

Lietuvių tautinės šventės minėjimas Sydnejuj; pirmoj eilėj matyti Australijos Liet. S-gos pirm. A. Bauža, Sydnejaus kard. pav. vysk. O'Brien, kun. J. Tamulis ir k. / Church dignitaries and residents of Sydney observing a Lithuanian holiday.

NAUJAS LIETUVIŲ CHORAS LOS ANGELES

Maždaug prieš pusę metų Los Angeles susiorganizavęs naujas lietuvių choras, pasivadinęs "Lietuvių Dainininkų Klubu" balandžio 16 d. turėjo savo pirmąjį pasirodymą. Po Br. Railos įvado žodžio buvo suvaidintas veikalėlis "Vienas iš mūsų turi apsivesti", po to solistas V. Baltrušaitis padainavo, o paskui pasirodė pats choras, vedamas J. Ąžuolaičio. Nors ir per trumpą laiką, choras, turįs geros balsų medžiagos, buvo pasiruošęs gerai ir dainos nuskambėjo puikiai. Publikos šiltas priėmimas buvo visiškai pelnytas.

V. B.

Lietuvių namo bendrovės paskutiniame susirinkime, įvykusiame balandžio 22 d. paaiškėjo, kad bendrovė jau turi sukėlusi apie 12.000 dol. lietuvių namo įsigijimo reikalui. Tame susirinkime surinkta naujų pasižadėjimų arti 1.000 dol. sumai. Perrinkta nauja direktorių taryba, kurion dabar įeina Lukšys, Račkus, Mason, Mordus, Mrs. Stepp, Žilinskas, Janušauskas, Archis ir Batkienė. Prie bendrovės prisidėjo ir Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas, kuris anksčiau buvo manęs savo iniciatyva įsigyti klubui namus. Tokiu būdu dabar jungtinėmis jėgomis reikia tikėti, tikslas bus greičiau pasiektas.

V. B.

Paskutiniame susirinkime Tėvynės Mylėtojų Draugija Los Angeles vienbalsiai išrinko prof. M. Biržišką savo skyriaus garbės nariu. Tame susirinkime Profesorius skaitė paskaitą apie Duonelaitį.

V. B.

Los Angeles ALT nutarė geg. 30 d. suruošti prof. M. Biržiškai pagerbti pietus parapijos patalpose. Taip pat nutarta paminėti birželio 15 d. įvykius - Lietuvos okupacijos dešimtmetį.

—Liet. Taut. Vyrų ir Moterų Pašalpinio Klubo piknikas bal. 30 d. Arroyo Seco parke gražiai praėjo. Virš šimto dalyvių buvo skaniai pavaišinti kalakutiena ir dešromis.

Sydnejaus lietuviai pamaldose. / Sydney Lithuanians attending church

Sydnejaus, Australijoj, tunto lietuvės skautės. / Lithuanian girl-scouts in Sydney, Australija

Venecuelos lietuviai mini lietuvių tautinę šventę Caracaso mieste. / Venezuela Lithuanians commemorating Lithuanian Indepedence Day in Caracas.

Po lietuvių tautinės šventės minėjimo Caracase, Venecueloj. / Lithuanian Independence Day celebrants in Caracas, Venezuela.

Lietuvių tautinių šokių mėgėjų grupė Venecueloj. / A Lithuanian fo.k-dancing group in Venezuela.

Venecuelos lietuviai

Iki šiol veikusi Venecuelos Lietuvių Savišalpos Sąjunga, kovo 12 d. centro valdybos nutarimu įsijungė į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę ir toliau vadinsis Venecuelos Pasaulio Lietuvių Bendruomene. Ta proga Venecuelos lietuviai ragina visas laisvojo pasaulio lietuviškas organizacijas ir kolonijas kaip galima greičiau jungtis į vienintelę, pajėgiausią centrinę organizaciją - Pasaulio Lietuvių Bendruomenę - kuriai yra skirtas didžiulis vaidmuo lietuvių tautos istorijoj. Dabartinę Venecuelos Lietuvių Bendruomenės centro valdybą sudaro Jurgis Bieliūnas, Kun. A. Sabaliauskas, Vladas Venckus ir Juozas Kukanauza.

Venecuelos L. B. Valencijos Apylinkės Valdyba išleido atsišaukimą, ragindama lietuvius prisidėti prie akcijos už pagreitintą įvedimą programos lietuvių kalba per JAV radiją "Voice of America". "Mes turime skirti milžinišką reikšmę lietuviškai propagandai per JAV radio stotis," rašoma atsišaukime. "Lietuviškas sparnuotas žodis eterio bangomis jungs lyg kokiais nematomais ryšiais visus lietuvius išsklaidytus visuose penkiuose kontinentuose ir tuo pačiu bus didelis tarptautinis laimėjimas mūsų lietuviškoje byloje. Jei į mus kalbės lietuviškai pasaulio galiūnas per keliolika stočių, mūsų egzistencija ir interesai bus primenami pasauliui keletą kartu per dieną." Toliau raginami visi lietuviai rašyti laiškus "Voice of America direktoriui ir JAV Kongresui, prašant įvesti lietuvišką programą. Venecuelos lietuviai kviečiami savo laiškus pradėti siųsti balandžio 20 d., kad vienu kartu adresatus pasiektų galimai daugiau laiškų.

Venecuelos P. L. Bendruomenė yra nutarusi išleisti Venecuelos lietuvių metraštį, kurį parengti apsiėmė A. Diržys, o išleidimą finansuos J. Bieliūnas.

Venecuelos lietuviai turi ir savo laikraštį " Tėvų Kelias", kuris išeina kas mėnuo Caracas mieste. Atsakingas redaktorius yra kun. A. Sabaliauskas, redaktorius - J. Kukanauza. Atskiras numeris išeina po 16 psl. "Tėvų Kelias" jau eina antrus metus. Anksčiau jis buvo neperiodinis.

SKAITYKITE, PLATINKITE

IR REMKITE

"Tevu Kelia"

katalikišką, paveiksluotą jaunutės ir negausios Venecuelos lietuvių kolonijos mėnesinį leidinį.

METINĖ PRENUMERATA — 4 dol. (visame pasauly)

ADRESAS: "Tėvų Kelias", Colegio Salesiano, Apartado 369, Caracas, Venezuela.

Galima užsiprenumeruoti "Lietuvių Dienų" administracijoj arba pas "Tėvų Kelio" atstovą Jungtinėse Amerikos Valstybėse: Paulina Dambrauskas, 4519 So. Rockwell St., CHICAGO 32, Ill.

SU 2.000 ISPANIUKU

J. PABEDINSKAS

— Padre Bronis! Padre Bronis! - kas kelios minutės išsiskiria iš bežaidžiančių vaikų minios keli ispaniukai pas kun. BRONIŲ JURKŠĄ su prašymais, kuris su stebėtina kantrybe išklauso tūkstančius vaikiškų skundų bei pageidavimų. Šią nepajudinamą ramybę su kitomis puikiomis lietuviškomis savybėmis jis bus atsivežęs iš Lietuvos.

— Sakykit, Tėveli, iš kur jūs kilęs? - pasinaudojęs proga imu klausinėti kun. Br. Jurkšą apie jo praeitį.

— Iš Skirsnemunės apylinkės, nuo pat Nemuno krantų.

Pamažu vaikštome po didelį amatų mokyklos kiemą, kuriame pertraukos metu žaidžia apie 2.000 ispaniukų. Nežiūrint triukšmo, atrodo, kad kun. Bronius susimąsto ir nutyla. Puiki čia mokykla, įsteigta Madrido pakrašty. Jos mokinių su labai gyvu temperamentu nebuvo galima sutvarkyti, kol auklėtojais nebuvo paskirti Tėvai Saleziečiai, kurie su meile ir pasišventimu iš jų padarė drausmingus jaunuolius. Į šią įvairiausių amatų mokyklą priimami pačių neturtingiausių tėvų vaikai. Jie namie tėvų mažai prižiūrimi yra labai sunku įtikinti, kad amatininko gyvenime drausmė ir tvarka yra labai reikalingos savybės. Kun. B. Jurkšas yra jų dvasios vadas ir auklėtojas. Jo tiesioginėje žinioje yra 800 judrių ispanuikų. Reikia stebėtis, kaip jis švelniu žodžiu ir pabarimu suvaldo tokią vaikų daugybę.

— Jūs mokėtes Italijoj? — pertraukiau jį

— Iš Raseinių gimnazijos 1931 metais išvykau į Italiją, į kun. A. Skelčio vedamą saleziečių naujokyną Torine. Ten sudarėme 40 lietuvių saleziečių koloniją, iš kurių dabar daugelis yra misijose. Pavyzdžiui, kun. Saldukas Kolumbijoj, kun. Perkumas Kinijoj ir k. Vėliau kaip vienintelis tenykštis lietuvis gyvenau Caracas, Venecueloj ir ten atlikau pedagoginį praktikos darbą saleziečių amatų mokykloje. Po to, 1939 m., grįžau į Lietuvą, bet užėjus bolševikams teko iš jos pasitraukti ti ir atsidurti Madride, kur pradėjau teologijos studijas. 1944 m. jas baigiau ir gavau kunigo šventimus. Po to ėmiausi auklėtojo pareigų. Darbo turiu pakankamai, nes po pamokų mokinius lavinu muzikoje, turiu suorganizavęs chorą iš 150 vaikų ir orkestrą iš 60 vaikų. Kartais pastatome kokį vaidinimą ar operetę.

Prie šių kuklių paaiškinimų reikia pridėti, kad kun. Jurkšo vadovaujami mokiniai kelis kartus pasireiškė per ispanų radio, o transliacijos metu buvo pastebėta, kad pasirodymo vadovas yra lietuvis tėvas Bronius. Šiuo metu jis ruošia dviejų dalių braižymo knygą, kurią greitu laiku žada išleisti ispanų kalba. Lietuvai atgavus laisvę, jis ją išvertęs į lietuvių kalbą tikisi paaukoti kartu su bendra pedagogine patirtim atsikuriančiai Tėvynei. Dabar jis studijuoja, laukia ir nepameta vilties, jog ateis diena, kai Lietuvoj saleziečių mokykloje jis išgirs vaikus lietuviškai jį šaukiant: Tėve Broniau, Tėve Broniau!

Lietuviai auklėtiniai Caracaso saleziečių įstaigoje. / Lithuanian pupils in Caracas, Venezuela.

Kun. dr. J. Prunskis pas Venecuelos lietuvius Maracay mieste. / The Rev. Dr. J. Prunskis meeting Venezuela Lithuanians of Maracay.

Venecuelos lietuvių J. Gudelio ir Jakštaitytės vestuvės. / A Lithuanian wedding in Venezuela

Literatūros vakaras Bradforde, Anglijoj. Savo kūrinį skaito R. Spalis.
R. Spalis reading his work before a literary gathering in Bradford, England.

Bradfordo, Anglijoj, lietuvių choras. Kairėj - dirigentas J. Juška.
The Bradford, England, Lithuanian choir. Left: Chormaster J. Juška

GYVYEJA SKOTIJOS LIETUVIU VEIKLA

NUOTRUPOS IŠ ANGLIJOS LIETUVIŲ GYVENIMO

Po ilgesnės pertraukos ima atgyti Škotijos lietuvių gyvenimas. Tremtinių tenai nuvyko ne per daugiausia. Atvykęs naujas kun. L. Gronis apsistojo Bellshill mieste, kur nuo 1898 m. įsikūrę gyvena nemažai lietuvių.. 15 metų ten dirbąs kun. J. Gutauskas turėjo plačią apylinkę su keliomis katalikiškomis organizacijomis.

Praeitais metais išdygo nauja jaunimo draugija "Aušra", kurion įstojo nemažas skaičius tiek senųjų, tiek tremties jaunimo. Taip pat susirūpinta Bellshill mieste lietuvių choro suorganizavimu. Buvo pakviesta jam vadovauti muz. mokyt. Mulan-Varnaitytė. Per trumpą laiką choras iš 35 choristų išmoko nemažai lietuviškų giesmių ir lotyniškas šv. Mišias. Ateity numatyta išmokti dainų, ir todėl visi yra kviečiami įsijungti į chorą.

Antras Škotijos lietuvių choras Glasgowe vedamas Serapinaitės taip pat plečia savo veiklą. Prie jo yra sudaryta liet. tautinių šokių grupė, vedama B. Paškevičiaus; akordionistas Pr. Stumbriutė. Ši grupė pirmą kartą pasirodė per praėjusias Velykas. Buvo publikos sutikta su susidomėjimu, nes daugelis tokius šokius pamatė pirmą kartą.

*

Gloucester miesto apylinkėse yra išsklaidyta arti šimto lietuvių tremtinių. Senesniųjų lietuvių čia nesigirdi, ar jie nesirodo. Tremtiniai išblaškyti po stovyklas būreliais ar pavieniui. Vieni iš jų gyvena mieste, o kiti pas ūkininkus. Gyvenimo sąlygos nekokios, ypač stovyklose, nes jose esą sugrūsti žmonės po 16-26 viename kambary. Privačiai įsikūrę laikosi geriau, bet ne visiems tenka ši laimė, nes yra butų stoka.

Apylinkėj yra 4 DBLS skyriai, kurie susiorganizavo šiais metais į Apygardą. Stambiausias skyrius yra Elmbridge, kuris turi dar apie 30 narių, nors dalis yra iškilota. Neseniai gauta iš BALFo rūbų ir muilo, kurie išduodami reikalingiausiems pagalbos tautiečiams.

*

Vyriausia R. Katalikų Bažnyčios galva Anglijoj, kard B. Griffin šventė 25 vyskupavimo sukaktį, kurią paminėjo visos Anglijos katalikų organizacijos bei papijos. Neatsiliko ir lietuviai.

Kardinolas yra daug padėjęs lietuviam. Jis praeitų metų Kalėdų proga pasakė lietuviams: "Būdami namie jūs gaudavot sveikinimus iš savo vyskupų, o dabar aš rašau jums, išsisklaidžiusiems šiame krašte, kur jūs esate apsigyvenę. Aš jungiuos su jūsų tėvynės vyskupais, nes katalikų hierarchijoj vyskupai, kaip apaštalų įpėdiniai sudaro vieną vienetą".

Kardinolas yra lietuvių organizacijų sveikinamas įvairiomis progomis, todėl jis gerai žino apie Lietuvą ir jos kančias.

Bal. Brazdžionis

*

— Bradforde jau dveji metai gražiai dirba Lietuvių Sąjungos skyriaus choras. Nuo pat pradžios jam vadovauja ir su juo rūpestingai dirba Jonas Juška. Choras labai gražiai gieda pamaldų metu, puikiai nuteikdamas susirenkančius lietuvius Šiuo metu choras rengiasi didesniam koncertui. Suorganizuotas ir vyrų kvartetas.

—Coventry Br. Daunoro iniciatyva suorganizuota nedidelė lietuviška spaustuvėlė, pavadinta "Nidos" vardu. Toje spaustuvėlėje spausdinamas jumoro ir ivairių linksmų dalykų laikraštis APUOKAS. Ten baigiama spausdinti R. Spalio knyga "Trylika nelaimių".

— Halifaxe suorganizuotas gražus ir stiprus choras. Dirigentas - Vladas Čižikas. Choras visuomet gieda lietuviškų pamaldų metu ir spėjo pasirodyti anglų visuomenei.

— Lietuvių vaikams savaitgalio mokyklos veikia Londone, Bradforde, Manchestery, Alsager stovykloje, be to, Skotijoj, Bellshill. Su mažaisiais lietuviukais dirba mokytojai ir kunigai, kvėpdami jiems Tėvynės meilę.

Ryton Hostel ir jo apylinkėj, Anglijoj, gyveną lietuviai.
Lithuanian residents of Ryton Hostel, England.

Gloucestershire Anglijos Lietuvių Sąjungos apygardos valdyba. / Members of District Committee of the Lithuanian Alliance of Great Britain, at Gloucestershire.
Bal. Brazdžionio foto

Philadelphijos Vyciu paroda

Vėlų vakarą, kai tautodailės parodos lankytojai jau buvo išsivaikščioję, apžiūrėję dailius ir gražiai sutvarkytus eksponatus, nedidelis būrelis žmonių prisėdom atsikvėpti ir šnektelti su parodos rengėjais, Philadelphijos vyčių atstovais.

— Norėčiau kasdien keletą valandų pabuvoti tokioje malonioje aplinkoje, - išsitarė vienas šių vėlyvųjų parodos lankytojų, žvilgsniu apmesdamas margų raštų audinius.

Iš tikrųjų, tautodailės parodoj, suruoštoj Šv. Kazimiero parapijos patalpose vyčių jaunimo iniciatyva ir užsitęsusioje visą savaitę (kovo 19-26 d.), lankytojai jautėsi patekę, tartum, į šventovę, kurią gali aplankyti tik labai retomis progomis. Didokoje patalpoje, sutvarkytoje su skoniu ir išmanymu, lankytojai galėjo pasigerėti nemažu skaičiumi mūsų tautodailės eksponatų. Čia buvo matyti kaišytinių kilimų, įvairių audinių, mezginių, siuvinėjimų. Ištisa eilė odos dirbinių, medžio drožinių, pagaliau paveikslų ir knygų. Ilsėjosi akys, ilsėjosi siela ir dar kartą įsitikinome, kad mūsų senasis liaudies menas vertas didelio dėmesio.

Philadelphijos vyčiai už šios parodos surengimą nusipelnė didelės padėkos. Reikia priminti, kad tai buvo ne pirmas kartas, kada jie duoda lietuviškai visuomenei pasigerėti. Prėjusiais metais jie du kartus suvaidino komediją "Piršlybos", surengė eilę mažesnių pramogų ir pasilinksminimų. Artimoje ateityje yra numatę pastatyti lietuvišką kryžių, kuris ilgą laiką bylotų apie Lietuvą, jos žmones ir tradicijas.

Vyt. Seirijis

"SKAUTU AIDAS"

Lietuvių skautų ir skaučių žurnalas.

ADRESAS: RŪTA, P. O. BOX 78,

Rodney, Ont., Canada

METINĖ PRENUMERATA — $2.

Iš Vyčių suruoštos Lietuvių Tautodailės parodos Philadelphijoj, Pa. / One of the pieces of Lithuanian folkcraft at the Knights of Lithuania Exhibit in Philadelphia, Pa. A. Stankaus foto

Nashua, N. H., Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos auksinio jubiliejaus banketas miesto haleje. Bankete kalbėjo New Hampshire gubernatorius, Nashua miesto burmistras ir k. Draugija turi apie 700 narių. / The Golden Jubilee Banquet of the St. Casimir Society, the largest and oldest Lithuanian organization in the State of New Hampshire.

Los Angeles lietuvių viešnagė pas Ponus Eselunus Long Beach, Calif. / Lithuanians of Los Angeles were special guests of Mr. and Mrs. Eselun at their home, 1445 East Hill Street, Long Beach, Calif.
Photo by V. Alexander

SMAGI IŠVYKA

LOS ANGELES ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS KRONIKA

Balandžio 16 d. Long Beach, Calif., 25 milios nuo Los Angeles, įvyko retos iškilmės. Pranas ir Elzbieta Eselunai surengė kan. Kazimierui Steponavičiui susipažinimo pobūvį su Long Beach lietuviais. Susirinko kelios dešimtys vietos lietuvių, o iš Los Angeles buvo nuvykęs parapijos choras ir Zaikienė su tautinių šokių grupe. Choras ir grupė davė puikią programą, o šeimininkai Eselunai susirinkusius, kurių buvo virš 70 žmonių, tikrai puikiai pavaišino. Kan. K. Steponavičius yra paskirtas St. Mary's Hospital kapelionu, Long Beach, Calif.

San Francisco lietuviai A. Poškus ir H. Orent su savo laimikiu. / San Francisco Lithuanians A. Poškus and H. Orent with a batch of salmon.

Kovo 31 d. ir balandžio 1 ir 2 dienomis buvo mūsų parapijos rekolekcijos, kurias sekmingai pravedė kun. A Jaunius. Žmonės gausiai ėjo sakramentų.

Kovo 17 d. aprūpinta šv. Sakramentais mirė Barbora Grigaliūnienė, Speecherienės ir Mecke motina. Palaidota šv. Kazimiero kapinėse Chicagoj, Ill.

Balandžio 2 d. parapijos patalpose kun. J. Tamulis padarė pranešimą apie Australijos lietuvių gyvenimą. Kun. J. Tamulis jau dveji metai, kaip dirba Australijos Kat. Imigracijos centre.

Šių metų Velykų šventės praėjo pakilioj nuotaikoj. Dalyvavo daug žmonių. Apeigos buvo atliekamos lietuvišku papročiu. Pamaldų metu giedojo Florence Korsak, kuri yra nuoširdi parapijos reikalų rėmėja. Šių Velykų proga žmonės pasirodė ypatingai duosnūs. Surinkta 1042.15 dol. Visa ši suma bus perkelta į bažnyčios statybos fondą.

Velykų dieną kun. kleb. J. Kučinskas pakrikštijo Petro ir Onos Barkauskų dukrelę, Johanos Arkietės vardu. Krikšto tėvais buvo Jurgis Barkauskas ir Agnes Winters.

Pranas ir Stela Žukauskai balandžio 10 d. šventė savo 15 metų moterystės gyvenimo sukaktį. Žukauskai yra uolūs parapijos rėmėjai, o jis pats vadovauja parapijos komitetui.

Los Angeles apskrities prieglaudoje kovo 29 d. mirė Juozas Kompauskas, vienas seniausių mūsų kolonijos gyventojų. Jo palaidojimu rūpinosi mirusio draugai Vyčių ir Šilalių šeimos.

Balandžio 16 d. sunkiai susirgo Pranas Mackevičius, neseniai atvykęs iš tremties. Jisai gavo širdies priepuolį. Paguldytas apskrities ligoninėje. Jo sunkia padėtimi nepaprastai rūpinasi jo šeimininkai kitataučiai Dickson, pas kuriuos Mackevičiai tarnauja. Jį gydo lietuvis gydytojas Juškys.

Gegužės 14 d. parapijos patalpose rengiamas iškilmingas Motinos Dienos minėjimas, kuris prasidės 11 val. pamaldomis. Akto metu paskaitą skaitys Fel. Kudirka. Programoje dalyvaus choras ir mokyklos vaikučiai, vedami mokyt. O. Razutienės.

Liepos 2 d. rengiamasi paminėti parapijos įsteigimo sukaktuves.

Gegužės 13 d. parapijos steigėjo prel. J. Maciejausko 3 metų mirties sukaktuvių proga 8 val. bus atlaikytos už jo sielą gedulingos pamaldos. Visi kolonijos lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

KUN. P. GAILEVIČIUS, O. P., Cincinnati, Ohio, dirbdamas St. Thomas Aquinas parapijoj daug laiko skiria Vyčių organizacijos ir lietuvybės reikalams.

Ponai SCOTT, Dayton, Ohio, susilaukė pirmo kūdikio - dukros. Abu Scottai reiškiasi lietuviškoje veikloje. Jonas Scott yra baigęs Daytono universitetą.

Miss D. MILLER, Dayton, Ohio, užima aukštą vietą Wright Patterson aerodromo įstaigoje. Šiuo metu ji yra Vyčių Vyr. Valdybos fin. sekretorė ir kartu vietos kuopos valdybos narė.

J. SAKALAS, Dayton, Ohio, yra didelės "Kan't Be Beat" rūbų valyklos savininkas. Šiemet jojo valyklai sueina 30 metų. Nuoširdus lietuviškos spaudos ir tremtinių rėmėjas.

ŠKĖMAI, Rockford, Ill., pardavė savo nuosavybę ir dabar žada įsikurti Kalifornijoj. Jų du sūnūs jau seniai gyvena Kalifornijoj: John Skiman, Santa Monica, Calif. ir Sigmund Skiman, Oakland, Calif. Visa Škėmų (Skiman) šeima yra "LD" rėmėjai.

J. AUKŠTUOLIS, Alhambra, Calif., balandžio 28 d. mirė nuo širdies atakos. Jis buvo "LD" prenumeratorius. Žmonai reiškiame gilios užuojautos.

STASYS PŠIBILSKIS, Los Angeles, Calif., sunkiai susižeidęs darbovietėje savo ranką, jau baigia pasveikti.

B. KAZEL, Great Neck, N. Y., viešėjo pas A. Davydo nienę, Los Angeles, Calif.

MAG. KAZLAUSKIENĖ, Cleveland, Ohio, dabar vieši pas Radauskus Los Angeles.

MONKEVIČIUS, Los Angeles, Calif., po sunkios širdies atakos jau grįžo iš ligoninės.

ANN RIMKUS, Cicero, Ill., dabar atostogauja Los Angeles, Calif., kaip K. Achų viešnia. Kelias savaites ji pabuvo Tucson, Arizona.

PETRAS ZAUNIUS, Chula Vista, Calif., yra išrašęs eilę garantijų tremtiniams. Dabar pas jį atvyksta prof. Vikt. Biržiška. Petras Zaunius Chula Vista mieste turi didžiulę mėsos prekybą.

JULIA LIESYTĖ, studijuojanti Kalifornijos Universitete, vėl gavo metams stipendiją pasiruošti kaip bibliotekos vedėja.

J. L. VAISVIL, Chicago, Ill., dabar tyrinėja biznio galimumus Los Angeles. Chicagoje jis turi "Midwest Armature Service" - motorų taisymo dirbtuvę.

MR. ir MRS. A. SHILIM, La Crescenta, Calif., atostogauja Chicagoje ir Rockforde.

Mr. ir Mrs. S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif., gegužės pabaigoj vyksta į Chicagą praleisti atostogas.

ANTON DAYNOR, Rockford, Ill., atvyko į Los Angeles ir mano čia apsigyventi.

STASĖ ČILVINAITĖ atvyko iš Chicagos pas savo pusbrolį Br. Ketarauską, Los Angeles, Calif., ir pasiliks čia gyventi.

Mrs. CARL TIEMAN, Fort Johnson, N. Y., dabar atostogauja pas savo dėdę A. Karbų, Los Angeles.

VIKT. MATTSON (Martišienė), Worchester, Mass. apsigyveno pas Mrs. Mary Richford ir Mrs. Teddy Proko, Long Beach, Calif.

Kun. L. JANKUS, Los Angeles, Calif., gavo paskyrimą į Santa Barbara, Calif. V. Kazlausko bute jam buvo suruoštas atsisveikinimas su losangeliečiais.

JUOZAS MILIŪNAS, Los Angeles, Calif., sunkiai serga. Linkime greit pasveikti.

PADĖKA

BALFo Los Angeles skyriaus susirinkime dalyvavusių tremtinių įgaliotas reiškiu padėką rengimo komisijos pirm. F. Masaičiui ir nariams Dapšienei ir Prižgintui už surengimą labai gražaus ir įspūdingo pobuvio tremtinių garantijų davėjams ir kitiems geradariams pagerbti.

Mūsų padėka taip pat priklauso gerb. šeimininkėms, programos vedėjui p. Karazijai, operos solistui p. Baltrušaičiui, akompaniatoriui p. Skriduliui, mokyt. p. Razutienei, poetei p. Mitkienei, deklamatorėms p. Truskauskaitėms, visiems mažiesiems deklamavusiems ir choristams bei visiems kitiems, kurie vienu ar kitu būdu prie tų gražių iškilmių buvo prisidėję.

Pobuvis buvo tikrai gražus. Tiek tremtiniams, tiek jų geradariams jis padarė malonų įspūdį. Tad ačiu, labai ačiu.

STASYS RAŠTIKIS
BALFo Los Angeles Skyriaus
Pirmininkas

Musu dienu knygnesiai

Prieš 50 metų lietuvių tautiniam atgimimui didelės reikšmės turėjo knygnešių veikla. Be abejo, vienas iš Amerikos lietuvių nutautėjimo stabdžių yra lietuviškoji spauda. Ji turėtų pasiekti kiekvieną lietuvišką šeimą. Tam yra reikalingi nuoširdūs ir pasišventę platintojai, kuriuos norėtume pavadinti moderniškais šių laikų knygnešiais Amerikoje.

"Lietuvių Dienos" nori surasti kiekviename mieste, kiekvienoje kolonijoje bent po vieną savo platintoją-atstovą.

Iki šiol jau sutiko "Lietuvių Dienas" platinti apie 30 asmenų. Čia skelbiame dalį mūsų platintojų.

P. ABROMAITIS
2534 W. 46th Pl.
CHICAGO 32, Ill.

A. PRANYS,
1500 Sutter St.
c/o Hotel Majestic
SAN FRANCISCO, Calif.

B. BALYS
Trafalgar Estate
Temple Guiting
Cheltenham, Glos.
England

L. VALIUKAS,
177 Rita St.
DAYTON, Ohio

M. GLIAUDIENĖ,
17600 Lindsay Ave.,
DETROIT 35, Mich

E. VILUTIS,
3736 Pulaski St.
E. CHICAGO, Ind.

REV. J. TAMULIS,
Lithuanian Catholic Center
5 Young St., Circular Quay
SYDNEY, N. S. W., AUSTRALIA

J. RIMAŠAUSKAS,
1847 E. 86th St.
CLEVELAND, Ohio

REV. A. SABALIAUSKAS,
Colegio Salesiano, Apartado 369
CARACAS, VENEZUELA

Įsidemėkite, kad

"LIETUVIU DIENU"

GEGUŽINĖS

įvyksta *birželio* 11 d. ir *rugpiūčio* 13 d.

Ruoškitės dalyvauti ir pakvieskite savo draugus bei pažįstamus.

Refugee farmer's family - Lithograph by A. Vaičaitis. / Tremtinio ūkini nko šeima, A. Vaičaičio litografija

Genocide in Lithuania

The political events of the past decade are public knowledge. In 1939, Russia and Germany signed two pacts dividing Poland and the Baltic States between these two partners in aggression. The Ribbentrop-Molotov deal regarding Poland was more or less sanctioned by the Western Allies at Yalta, but the United States faithfully adheres to its policy of non-recognition of the fruits of the Russo-German partnership in aggression in the Baltic States.

The Nazi record of Genocide during the late war likewise received adequate publicity, especially in connection with the Nuremberg Trial of the major Nazi war criminals.

What is not realized generally, however, is the fact that the Soviet partners of the Nazi war criminals were engaged in Genocide long before the Nazis, long before the establishment of concentration camps and slave labor in Germany, and on a scale by far surpassing the Nazi experiment. It is true that there were reports of "forced labor camps" in Russia. There were reports of the methods of planned starvation and mass deportation employed in bringing the Ukraine to her knees. During and immediately after the war, there were reports of the swift destruction of the Volga German Autonomous Republic and several other "autonomous" republics, and the rapid dispersion of millions of people from these areas, including the inevitable separation of children from their parents, wives from their husbands.

The following significant example escaped American attention -

When Finland was forced to cede Karelia to Russia in 1940, all of the 400,000 Karelians left their homes and moved into Finland. Given the choice of staying under the Soviet regime or going to Finland, all of the Karelians - with exception of 17 persons - moved to Finland for the second time in 1945. The Finnish government saved these people from genocide by accepting them into other parts of the country.

Hundreds of thousands of Lithuanians, too, attempted to leave Lithuania before the advancing Russians in 1944 but the German troops permitted just a few of these to proceed, and Russian troops cut off more than 90,000 Lithuanians near Danzig. Nothing has been heard of these people since.

The perpetration of large scale genocide "operations" with unprecedented precision and speed, "without noise or panic", with the employment of vast bodies of police forces, railway and motor transports, would have been impossible in the absence of elaborate plans. And the Russians had such plans, and have additional plans for other prospective victim nations. The Russian plan was demonstrated in Eastern Poland in 1940 and in the Baltic States in 1941.

The difference between Hitler's and Stalin's methods of genocide is that the Nazi killed undesirable people outright, while Stalin tortures his victims with slow death and destruction, which is less conspicuous but extremely dangerous. The bolsheviks classify their victims into several classes. Some are tortured and killed outright, others are sent to forced labor camps for slow death by starvation and exhaustion. The rest are slated for remolding for transformation into a "Soviet man" a mass of obedient instrument of the government, people without individuality, without religion, without national culture.

In addition to outright killings, deportations, suppression of national culture and separation of families, the nation is deprived of all normal family life and the continuity of the nation is stopped. Young men of Lithuania are drafted into Soviet armed forces to serve in Russia. Other young men and women are drafted into "volunteer" labor battalions for service in Russia. Children are forcibly taken away from their parents and sent to specialized training schools to be reared as Rusian heathens.

Lithuanian youths are waging an armed struggle as guerrillas and are dying fast. Prisoners are tortured in an unbelievable manner. Female prisoners are deliberately raped and infected with venereal diseases, and men's sexual organs are mutilated. Masses of Russians and Asiatics are brought in and settled in Lithuania.

The picture of Russian misrule and oppression is too horrible to relate in detail.

Need for international action

Genocide is being perpetrated in Lithuania, Latvia and Estonia, East Prussia Eastern Poland, the Ukraine, etc. It is perpetrated by the political organs of Soviet Russia, by Russian armed forces in occupation of these countries and areas, under the direction of the Supreme State organ of the Soviet Union: the Politburo. Collateral genocide operations at the same time are effected against prisoners of war of other innumerable nationalities. All told, it is multiple genocide, under all five heads of the defini tion of Genocide, affecting many people and many races. It is international in its operations.

International cooperation is necesary to stop international crimes. Genocide is a more horrible crime than Slave Trade of the former ages, or Piracy, or Opium Trade or other crimes which are international in scope and are being supressed by concerted international efforts.

International Law is, after all, but a set of usages accepted by nations. The first step in developing new international standards is to accept the definition of certain acts and to denounce such acts as international crimes. When most members, or major members, of the international community of nations accept these standards, they become established International Law.

The United States is a major member of the International family of nations bound to observe the principles of the United Nations Charter. Other countries are accustomed to look to us for moral leadership, and action by the United States is reflected in all corners of the globe. Can we with honor refuse to help establish International Law standards to make Genocide an International crime? Our refusal to ratify the Genocide Convention would be tantamount to encouraging Serov and his ilk to expand their genocidal "operations" and to ignore the Ten Commandments.

(Statement of Constantine Jurgela before the U.S Senate Subcommittee on Genocide, Feb. 9, 1950.

The Lithuanian countryside. / Lietuvos gamtoje

The American Plane and the Soviet Protest

The American plane was seen near the Latvian port of Libau. Russia addressed a protest to the United States, charging a violation of Russian boundaries. But the United States could receive such a protest only from the Latvian or Lithuanian ministry in Washington, not from Vishinsky. Vishinsky's right to address such a note is the right of predatory animal. This protest was taken up by the international press and shown to be absurd. The territory of the Baltic States is not the territory of the Soviet Union, and the occupation of the Baltic States has not been recognized. The Swiss news paper *Die Tat* writes:

"Russia's clamor over the alleged transgression of her boundaries by an American plane over the Baltic Sea provides an interesting point in international law, which was promptly forgotten. That is: the United States continues to have diplomatic relations with Latvia, Estonia, and Lithuania and does not recognize the Soviet annexation of these countries. Therefore Washington cannot possibly admit of any territorial transgression by an American plane. The Soviets raised a big fuss because a foreign plane flew too near Libau, but they themselves trample Latvia underfoot when they find it strategic to do so. Not too long ago when Molotov was the top Soviet spokesman, he said: 'The events of the last two decades have proved a good basis for the consolidation of relations between the Soviet Union and her Baltic neighbors. It is not so that the mutual pacts of assistance indicate any kind of interference on the part of the Soviet Union in Estonian, Latvian, and Lithuanian affairs. On the contrary, the inviolability of the signers' sovereignty is duely recognized in the pacts and the principle of non-intervention is made stronger in them.' That is what Molotov said on October 31, 1939. A year had not gone by and, on June 17, 1940, the Red Army moved into the Baltic States, and the very same Molotov annexed three countries: Latvia, Estonia, and Lithuania. Now he complains, like some wronged innocent, that an American plane has broken the sanctity of the air above Latvia. But how did Molotov carry out 'the principle of non-intervention' in Latvian affairs? In the dead of night on June 13-14, 1941, motorized divisions of Russian security police invaded Latvia and pulled thousands of Latvians out of their beds and transported them in filthy cattle cars to Siberia. That was the tragedy of Latvia. That is how Molotov kept his word..." (ELTA)

KRYŽIAI

A fragment from the famous novel by Vincas Ramonas, translated from the Lithuanian by Milton Stark.

Kreivenas thinks to himself: "She must paint her lips out of naughtiness."

There is something of a sullenness in the glance of her eyes as she speaks, and something like glints of enticement kindle in their blueness. Otherwise she is buxom of build, but withou any sign of fatness.

And the brother is the same, sullen-eyed. He looks like his sister in the face, only he is drier. His mustache is black; his hair is parted in the middle and newly trimmed around the ears. The movements of his sturdy hands are like those of one who would raise his whip against someone.

"And it just so happens I'm looking for a pair just like you. If we come to an agreement then I'll be killing two birds with one shot."

"Maybe you're a hunter?"

"You might say..."

"So I want to ask. I say maybe you have an old gun you want to sell. It would be a good thing to knock off a rabbit here, in the swamp, during the Christmas holidays."

"But you're not allowed. You know the laws."

"I know, who doesn't know? There's no laws written on a rabbit's tail. The gentlemen wrote the laws so that they could hunt alone. It's sport with them - they're stuffed full up to the gullet - and they begrudge us a bite."

"Now don't get angry. Are you from far?" asks the old woman, sitting down and lifting the lid from the boiling pot.

"From Bendruciai. Maybe you've heard of it? Three kilometers to Liudvinavas and about six to Marijampole."

"Heard tell of it, sure, but I've never been there," answers the old man.

"The food is good by me, you won't have to go around in rags. I've got electricity too, you'll see."

"Electricity? Like in the city?" says the old man with surprise, while the others look at each other.

"What do you think! How is the city any better? I'm this kind of a man: as soon as there is something new in the world I can't rest until I find some way of installing it for myself. There has to be progress."

"Progress, according to you. What men don't thing of. In the old days you didn't even need a watch, you got up with the sun, and you could tell in the afternoon by looking at the shadow whether it was time to put the pot on. And now it's always got to be like everybody else's. Look there," the old woman eyes her son, "our own - he whined and stamped until he got himself a clock."

A new clock sparkles in a box nailed to the wall. It is closed in by glass doors, and the sides of the box are pasted over with particolored paper. Next to the watch box hangs a picture, a colored face of a film actress. The actress' lips are red enough to have been smeared with a bloody finger.

"So? Shall we talk about the wages?"

"And last year's family, you're not keeping them?" the daughter observes.

"One girl will stay on, the other is getting ready to marry. The husband won't hire out because his parents are very old. Both came from around Vilkaviskis."

"You're planting a lot of sugar beets, I suppose?"

"Quite a bit. The factory is nearby."

"How many cattle?"

"Ten milk cows, some heifers and calves. Sixteen in all."

Everybody quiets down.

"So? You have no objections? It's nice at our place: the river is close at hand... the highroad. Why smooth it over? Tell me your wages and we'll strike a bargain."

"Wages, well, wages are wages, as they say. I've got them written on the beam: four hundred litai on the dot. It can't be any less. But, you see, I sort of promised someplace else..."

"You made a promise, but you don't have to go through with it," Kreivenas laughs. "The wages aren't small, but what can you do. Can you expect a man to work and not have anything?"

"Of course, but let's put it this way: when there's that many animals and sugar beets, the work's killing. I know, you don't have to say it. Especially in the fall with those damned sugar beets. You're wet all day, dirty all day. To the factory with the beets, back again with the smelly pulp."

"The pulp smells, but for that reason the milk is sweet-smelling."

"It's sweet-smelling, but not for all. No sooner a farmer's progressive, as they say, then the worker gets the knife. No forenoon, just pull and pull, and there's no end to it."

"You can't get away from it, that is the way it is with a lot of them, but I'm going to bring in women from the prison to thin the beets and dig them up in the fall. They dig up the potatoes too. Or I get help from the village. So you see... One more word: stay until Christmas and I'll buy you a concertina. No two ways about it. What's your name?"

"Kazys."

"In a word, Kazimieras?"

Kazys involuntary glances at his concertina; he drums the floor with the sole of one of his clogs, and decides.

"Let it be that way."

"What about sister? What is your name?"

"Julia."

"Well, Julie. Say the word and your soul is saved. You'll have a separate little room at my place, no one will bother you. The window is to the orchard, in the spring the cherry trees bloom, the moon shines in the cherry top, the window is open, and the young men go tapping on the highroad with their clogs and canes."

"I keep the window closed at night so the mosquitoes can't fly in."

Julia tells her wages, adding: "If he gets a concertina, then I'll have a watch."

"Now why the watch?" wonders the mother. "Are you going to mix chaff for the hogs with that watch on your hand?"

"We don't feed our hogs chaff," Kreivenas laughs. "Even our hogs don't eat just anything, just..."

"Better bargain for some cloth and flax. You'll marry, you'll have something to spread the bed with."

"I'll spread my apron and cover myself with a skirt," shoots back the daughter angrily.

"Have it your way..."

"No two ways about it. A watch is a watch, but I'll tell you from the start, by me there's only one holiday on Easter, only one on Whitsuntide, the same for Christmas. So how'll it be..."

Kazys looks at his sister before deciding: "If that's all, then so much for that. If the priest says something, then you scratch your own head about it."

"I'll look to the priests, never fear." Kreivenas smiles and pulls out a bottle of whiskey from his pocket.

The old woman finds a cornered glass with one leg broken off; she blows off the dust and wipes it out with a wet towel that hangs by the door.

Without so much as a word, the daughter jumps up and takes the glass from her mother's hands. Opening the chest, she brings out a clean white towel, washes the glass, and wipes it out with a corner of the towel. She spreads the towel over the table and turns the glass upside-down. It must be the whiteness of the towel that forces Kreivenas to smile with self-satisfaction.

"Mama, give us a bite to eat," the son asks.

The mother casts a worried look at her son.

"Never mind, fill the order, that's all."

The daughter places plates and forks on the table, her mother draws out a pot from the oven and puts the meat into a clay bowl, which she carries to the table.

The glass is handed around. Kreivenas spears piece of meat. The meat smacks of grass.

Vilnius - Painting by A. Valeška / Vilnius, dail. A. Valeškos kūrinys

Behind The Iron Curtain

LITHUANIA

A German POW who spent the four years of captivity (1945-1949) in Lithuania, says that until 1948 there were no larger scale deportations. In May 1948, however, whole villages were evacuted to Russia and the same measures contineud in 1949. Many farms remained empty as a result. This and the fact that in the now collectivized farms the fields are tilled in schematic manner, without any consideration for the peculiarities of soil and climate, has caused the total agricultural output of the country to sink considerably under prewar level.

Russification has made great progress in the last two years, especially in the towns. Hundreds of Russian workers have been brought in to work in harbors and industry. Only very few Lithuanians still occupy leading positions and those who are trusted Communists. As the POWs heard from engineers and doctors with whom they sometimes came into contact, the former inteligentzia has disappeared.

A great role in the life of the population both local and imported, is played by political porpaganda. This mill grinds unrelentingly and is intensified from time to time in honour of "elections" and other events. The overhelming majority of the Lithuanians are anti-Communist and dead tired of this indoctrination. The resistance movement which was very vigorous until 1948, has largely abated into passivity since the mass deportations and agricultural collectivization which deprived it of its supply base, the independent farmers.

Religious feeling is still deeply rooted in the country despite all the efforts of the occupants to eradicate it. The repatriated POWs believe that this feeling prompted the population to give them generous help, especially with food, when they literally starved in their camps and many affirm that they owe their life to the Christian charity of the Lithuanians. The same is said by the POWs of thhe other two Baltic nations, the Estonians and Latvians.

(News Letter)

WAR PREPARATION IN ESTONIA

Contrary to reports in the world press on gigantic fortifications of the Baltic coast by the Soviets, recent refugees from the Baltic countries maintain that they are exaggerated, at least as regards the Estonian and Latvian coasts. It is true that some zones on the coast have been declared out of bounds and even surrounded by barbed wire, that trenches have been dug along the shore and camouflaged bunkers built as well as a number of coastal batteries installed, but on the whole the war preparations do not appear to be particularly alarming.

A very large number of tractors has been brought to Estonia, many more than the agricultural requirements of the country would warrant and of a type suitable for the draft of heavy artillery. Furthermore every farm and kolhoz must keep either one or several horses and carts in readiness to obey a summons of the authorities at any moment.

In August of last year the sea on Saaremaa's west coast was carefully sounded and charted by Soviet naval officers with a view to ascertain how closely large ships might approach the shore. However, no new roads or railways have been built either on Saaremaa or the mainland and the old ones have been only very imperfectly repaired. A new railway-line connecting the Tallinn-Haapsalu and Tallinn-Tapa lines via Hiiu and Kopli has been built. No traffic has been started on it and it is supposed to be built for the transport of munition if the need should arise.

As a legacy from World War I there were strong subterranean munition dumps at Nomme (near Tallinn) with long galleries and a railway. These have now been put in order and turned into a giant ammunition dump. German POWs did the work.

The general impression is that in the Baltic area the Sovites are at present preparing rather for an invasion than for aggression and that some at least of the coastal fences and guards are there to prevent the inhabitants from escaping abroad. *(News Letter)*

Lithuanian Art Exhibit Moves to Waterbury

Beginning on April 23, the Lithuanian Art Exhibit will have showings in Waterbury, Conn. where it is expected to remain two weeks before making a tour of other Lithuanian colonies. Last year it was held over for six weeks at the New York Hall of Science. The purpose of the Lithuanian Art Exhibit is to acquaint both Lithuanians and Americans with the handicraft and art of Lithuania.

Russ Purge Baltic Area

The Russians are waging a purge in the Baltic republics to protect coastal defense secrets in the general area where they claim an American plane attempted to make photographs, - writes the "Los Angeles Examiner," April 24.

Neue Zeitung, published by the United States high commissioner's office, said its information came from Baltic refugees in Sweden.

The newspaper quoted them as saying the Russians feared a fifth column of Baltic Nationalists along the strategic coast-lines where Russia is reported to have submarine pens and rocket-launching sites.

Neue Zeitung said the Russians have removed "tens of thousands" of Baltic Nationals and resettled them in the interior of the Soviet Union to safeguard their coastal fortifications from spies and saboteurs.

Russian farmers have been settled in the vacated Baltic lands — Latvia, Estonia and Lithuania — which Rusia annexed 10 years ago, the paper said. The United States never has recognized Soviet acquisition of the three countries.

Plaque of Lthuanian American Veterans to be placed on the Tomb of the Unknown Soldier at Arlington National Cemetery. / Amerikos lietuvių veteranų paminklinė lenta, kuri bus atidengta prie Nežinomojo Kareivo kapo Arlingtono Tautinėse kapinėse.

Florence Korsak to Sing in Palm Springs

Florence Korsak, Lithuanian soprano, has been invited to sing in Palm Springs on May 5-6, at ceremonies celebrating Our Lady of Guadalupe. She will sing mass for the Rev. R. Klumbis, Pastor of Our Lady of Guadalupe Church. The church is located at Box 526, Palm Springs, Calif.

Lithuanians Honor Unknown Soldier

The War Department has granted the Lithuanian-American Veterans, Newark, New Jersey, official permission to dedicate a Plaque on May 6, 1950 in the name of Lithuanian - American Veterans throughout the country, at the Tomb of the Unknown Soldier, Arlington National Cemetery. Thereafter the Plaque will remain in the Trophy room at the Amphitheatre, Fort Myer, Va.

The Lithuanian Minister Mr. Paul Žadeikis and members of Congress have been invited to speak at the dedication. President Truman or Vice-President Barkley will place a wreath at the Tomb. The Plaque acceptance speech will be made by the Commanding General of the Military District of Washington. Honorary escort, band, bugler, and firing squad will be provided by the U. S. Army. The wreath will be blessed and the invocation made at the Tomb by the Rev. Michael Kemezis of Bayonne, New Jersey.

Lie Asked to Free Slaves

Danute Armonaite, the fifteen year old daughter of a Lithuanian DP family living in Cleveland, sent the following letter to Trygve Lie, Secretary General of the United Nations, asking him to help her brother and mother, who are captives in a slave camp in Siberia.

I read in the newspapers that you were preparing to leave for Moscow to see Stalin. Please ask him to free my little brother and my mother from the Siberian slave camps and let them come to the United States. Ten years ago we visited Lithuania. The war started and the Russians forced their way into Lithuania and detained my mother and my little brother Johnny. They were sent to a Siberian slave camp and are still there. I miss my mother and my little brother very much. I want to see them again. Please see if you can free them. My brother is eleven years old. He should be in school in America, not in a slave camp. Please try to do something.

If you are afraid to demand that the Russian administrators release American families from the slave camps, then, sir, you belong there yourself, because the Secretary of the United Nations should not be afraid to speak the truth, not to Stalin or to Truman. It does not matter who he may be. And you, sir, should try to free all of the families held in the slave camps.

LOS ANGELES LIETUVIU DRAUGIJOS

AMERIKOS LIETUVIU TARYBOS
Los Angeles Skyrius

Stasys RAŠTIKIS, pirm.
1728¼ N. Western. GR. 5238
Petras ŽILINSKAS, vicepirm.
174 S. Union Pl. VA 8837
Antanas SKIRIUS, sekr.
1652 Sixth Ave., RE 8-203
Adėlė DERINGIENĖ, ižd.
226½ S. Alexandia Ave., DU 44329

LABDAROS IR KULTUROS KLUBAS

M. J. AFTUKAS, pirm.
2111 Wollan St. CA 11040
Jozefina SEVERINIENĖ, vicepirm.
6124 W. 76th St.
Ign. ŠEŠPLAUKIS, sekr.
1042 W. Washington Blv.
V. TRUMPA, sekr. pad.
306 Clay St.
Mag. STEPONAVIČIENĖ, ižd.
4104 Huron Ave., Culver City
L. LAŠAS, fin. sekr.
932 S. Burlington Ave.

LOS ANGELES BALF SK.

Stasys RAŠTIKIS, pirm.
1728¼ N. Western Ave. GR. 5238
Jonas UŽDAVINYS, vicepirm.
3605 E. 60th St. LO. 1167
Huntington Park, Caif.
Feliksas MASAITIS, sekr.
2640 La Salle Ave. RE. 3-3934
Vladas PAŽIŪRA, ižd.
8605 Rugby Dr. CR. 5-8723
Feliksas KUDIRKA, narys
714 Alpine Ave. MU. 1167

KNIGHTS OF LITHUANIA
Council 133

Pres. Peter BARKAUSKAS
1532 Fifth Ave. RE. 2-2769
Vice Pres. Jake MARBACK
1861 So. Orange Dr.
Sec. Joe Guest
2506 Griffith Park Blvd.
Treas. & Fin. Sec. Helen VARKALIS
2656 Hyperion Ave. NO. 8516
Trustees:
Eduard BARTKUS, Lucille GILBERT
Michael JAKUTIS
Sergeants at Arms:
George BARKAUSKAS, Frank GILBERT

KATALIKISKOS ORGANIZACIJOS

ALRK FEDERACIJOS SK.
Pirm. V. Kazlauskas
1003 W. 36 Str. RE 35619
ALRK SUSIVIENIJIMO SK.
Pirm. Vilkienė
1250½ S. Saltar Ave. AR 97392
ALRK MOTERŲ SĄJUNGOS SK.
Pirm. A. Dovidonienė
6216 Hays Ave. CL 73575
LIETUVOS VYČIAI
Pirm. P. Barkauskas
1532 5th Ave. RE. 2-2769
ŠV. VARDO VYRŲ DRAUGIJA
Pirm. B. Bartkus
2664 Redondo Blvd. WH 6198
KALIFORNIJOS ATEITININKŲ SAMBURIS
Pirm. J. Vitėnas
1652½ 6th Ave. RE. 8203
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS CHORAS
Pirm. St. Deringis
226½ Alexandrie DU 44329
ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS KOMITETAS
Pirm. P. Žukauskas
5127 Fountain Ave. NO 10144

VYRU IR MOTERU TAUTISKAS PASALPINIS KLUBAS

A. J. JANUŠAUSKAS, pirm.
4632 S. Pickford St. WA 4676
R. JANUŠAUSKIENĖ, sekr.
4632 S. Pickford Ave. WA 4676
Susirinkimai daromi kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį Lenkų salėje, 843 S. Bonnie Brae Ave.

PARDUODAMAS NAMAS

2 miegamieji, Den šildymas, Stall dušas vonioje. Sklypas lygus, 50x169, galima užpakaly namo dar kitą statyti.. Zona R-3. Netoli šv. Kazimiero lietuvių bažnyčios. Kaina $12.500. Pusę reikia įmokėti, o paskui po $65.00 kas mėnuo. Skambinti NO. 7447, Leslie Gray.

DU BUTAI KALNŲ PAPĖDĖJ

Netoli Marshall High School. 13 didelių kambarių. 4 automobilių garažas. Kaina $22.000. Skambinti NO. 4894. ....

TURISTŲ DĖMESIUI. — Atvykusius į Los Angeles ir norinčius pamatyti miesto žymesniąsias ir gražiąsias vietas, prienama kaina automobiliu apvežios ir aprodys

ANTANINA CVIRKIENĖ

2208 4th Ave., Los Angeles, Calif. Telefonas - REpublic 2-5037

HELEN'S
HOUSE OF BEAUTY
HELEN MOCKUS 1722 N. WESTERN AVE.
PHONE HO. 9-4600 HOLLYWOOD 27, CALIF.

FRANK RACKUS
Licensed Real - Estate Broker
Sales Exchanges Homes Income Properties
NAUJAS ADRESAS
1941 Italian Ave. Los Angeles 27
(Lietuvių kolonijoj)
Phones: Office-NOrmandy 2-9803, Res.-Citrus 3-8419

VALUSKIS THEATRES
BUENA PARK, CALIF.
and
2252 E. Segundo Blvd.
WILLOWBROOK, CALIF.
Tel. Nemark 1-5044

J. J. BAKUS & JOE BULAT
LITHUANIAN REAL ESTATE BROKERS
Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service
4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.
Office: AXminster 7900 Res.: PLeasant 6590

LITHUANIAN REALTY CO.
Real Estate — Loans & Insurance
Chas. Luksis, Manager
710 N. Van Ness Hollywood
Telephone GLadstone 5250

ATLAS PAINT & WALL PAPER STORES
ATLAS - DUTCH BOY - DU PONT PRODUCTS - WINDOW SHADES - GLASS - LINOLEUM - FLOOR SANDERS FOR RENT - WATER HEATERS - ASPHALT & RUBBERTILE
C. J. Winnaman
2526 W. Washington Blvd., Los Angeles 16, PA. 3151
11014 South Main Street, Los Angeles 3, PL. 5-0757
9740 Washington Blvd., Culver City

2316

Skaitykite - Platinkite - Remkite

"DRAUGA"

vienintėlį lietuvių religinės, tautinės minties dienraštį pasauly

DRAUGAS yra geriausias laikraštis, kadangi tikroje šviesoje nušviečia pasaulio ir lietuvių kolonijų gyvenimo įvykius.

DRAUGAS yra įdomiausias, kadangi po savo sparnu yra sutraukęs žymiausius rašytojus, politikus, visuomenininkus, korespondentus.

DRAUGAS yra gyviausias, nes patiekia vėliausias žinias apie pavergtą Lietuvą, ištremtus lietuvius, lietuvių veikimą Amerikoje ir kitur.

DRAUGAS yra patikimiausias, kadangi Amerikoje, Europoje ir kitur turi savo korespondentus, kurie rašydami iš vietos patiekia pilniausias ir patikimiausias žinias.

DRAUGAS taipgi skaitomas lietuvių biznierių ir pramonių skelbimų organu. Jei norite ką greit parduoti, pirkti ar rasti, skelbkitės DRAUGE. Ieškai gero darbo? Skaityk DRAUGĄ!

Padarykite DRAUGĄ tikru savo draugu! Sykį jį paskaitęs, nenorėsi su juo skirtis.

KAINA —

Užsieny DRAUGAS kainuoja $10.00; Kanadoje metams $7.00; pusmečiui $4.00

Chicagoje ir Ciceroje metams $8.00; pusmečiui $4.50. Kitur Amerikoje metams $7.00; pusmečiui $4.00.

Prenumeratos ir kitais reikalais kreipkitės adresu:

"DRAUGAS"

CHICAGO 8, ILLINOIS

ĮSTEIGTAS 1909 TEL. VIRGINIA 7-66640—6641

VISI LIETUVIAI SKAITO

savaitinį, gausiai iliustruotą laikraštį

LIETUVIU ŽINIAS

LIETUVIŲ ŽINIOS kiekvieną savaitę savo skaitytojams patiekia pačių svarbiausių politinių įvykių santrauką ir komentarus,

LIETUVIŲ ŽINIOS plačiai informuoja apie pasaulio lietuvius ir Amerikos lietuvių veiklą,

LIETUVIŲ ŽINIOS savo puslapius pagražina tiek lietuvių, tiek politinio gyvenimo nuotraukomis,

LIETUVIŲ ŽINIŲ korespondentai Anglijoj, Argentinoj, Ispanijoj, Vokietijoj ir kituose kraštuose žinias renka iš pačių pirmųjų šaltinių.

TODĖL TUOJAU UŽSISAKYKITE

LIETUVIŲ ŽINIAS,

KURIOS METAMS KAINUOJA TIK $3.

LIETUVIŲ ŽINIOS

221 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

NOREDAMI BUTI INFORMUOTI

apie pasaulio ivykius ir

Amerikos bei Kanados lietuviu gyvenima

SKAITYKITE

«DARBININKA»

iseinanti du kartus per savaite

PRENUMERATOS KAINA:

Amerikoje — $5.00, uzsieny — $5.50

ADRESAS: 366 Broadway, S. Boston 27, Mass. USA

SKAITYKITE

KANADOS LIETUVIU

savaitrasti

«TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI»

Jame rasite apsciai ziniu is Kanados ir viso pasaulio lietuviu gyvenimo, idomiu straipsnu ir geros informacijos bendrais klausimais.

PRENUMERATOS KAINA metams:

JAV-SE ir Kanadoj - $3, kitur - $ 4

ADRESAS:

941 Dundas St. W.,

Toronto, Ont., Canada